

Bijlagen

**bij het
beleidsplan
van de
Hervormde gemeente
Wijngaarden**

Inhoud

1 - Bijlage Biografie Kerkelijke gemeente Wijngaarden	2
2 - Bijlage Profielschets predikant	11
3 - Bijlage Taakomschrijving ouderlingen	13
4 - Bijlage Pastoraat en bezoekwerk	14
5 - Bijlage Taakomschrijving scriba	16
6 - Bijlage Taakomschrijving ouderling-kerkrentmeesters	18
7 - Bijlage Taakomschrijving diakenen	20
8 – Bijlage Rooster van aftreden kerkenraad.....	21
9 – Bijlage Vrijwilligersbeleid	22
10 - Bijlage Jeugdpastoraat	23
11 - Bijlage Reglement voor gebruik kerkgebouw (anders dan voor de erediensten).....	25
12 - Bijlage Kind-in-de-gemeente	27
13 - Bijlage Preambule en Convenant van Alblasserdam.....	28
14 - Bijlage Visie op de liturgie	31
15 - Bijlage Ziekenzalving & orde van de gebedsdienst	33
16 – Bijlage Jeugdwerk	36
17 – Bijlage Jeugd in de gemeente (JIG)	38

1 - Bijlage Biografie Kerkelijke gemeente Wijngaarden

Middeleeuwen ¹

De geschiedenis van de kerkelijke gemeente van Wijngaarden gaat in feite terug naar de tijd dat het dorp in de 12^e eeuw als ontginningsnederzetting is gesticht. In een oorkonde van 1181 komt de naam Wijngaarden voor het eerst voor.²

Toen zich in de nieuwe kolonie voldoende mensen hadden gevestigd en het overheidsgezag (rechtspraak, belasting) was geregeld, was er sprake van een zelfstandig ambacht waarover een ambachtsheer het gezag had³. Iedere kolonist kreeg een bepaalde oppervlakte woeste grond ⁴ in vrije eigendom toegemeten om in cultuur te brengen en daarvan te leven.

Van iedere hoeve werd belasting geheven, allereerst de cijns, een kleine symbolische afdracht als erkenning van het gezag. Maar ingrijpender was de tiendheffing, oorspronkelijk was dat een kerkelijk recht gebaseerd op Gen 14:20 en Gen 28: 22. De opbrengst van de tienden (in werkelijkheid vaak het elfde deel van de producten van het land) waren van oorsprong bedoeld voor het onderhoud van de kerk en de geestelijkheid. In de late middeleeuwen werden de tienden gevorderd door de landsheer (de graaf of de bisschop) en later door de ambachtsheer. Het afdragen van tienden stuitte nogal eens op weerstand, zeker in tijden van schaarste of oorlogsschade.⁵

Tegenover het profijt van de tienden stond dat de ambachtsheer een grote verantwoordelijkheid had bij het instellen en onderhouden van de kerk als instituut.

De ambachtsheer reserveerde een hoeve land voor de kerk ⁶, waarmee inkomsten gegenereerd werden voor het levensonderhoud van de geestelijke, de koster/schoolmeester en de armenzorg. Tevens financierde de ambachtsheer de bouw van een kerk en bezat hij het zogenaamde collatierecht ⁷, dat is het recht om pastoors/geestelijken voor benoeming voor te dragen. Hij fungeerde dus als kerkvoogd.

Het rechtelijk gezag werd plaatselijk namens de ambachtsheer uitgeoefend door een schout.

Kerkelijk viel Wijngaarden onder het kapittel of de proosdij van Sint Marie. ⁸

Van die middeleeuwse situatie is in Wijngaarden nog het een en ander terug te vinden.

De kerk is precies in het midden van het toenmalige nederzittingslint van Wijngaarden gebouwd. Ruybroek lag, zoals de naam al aangeeft, toen nog ruig en is pas in de 13^e of 14^e eeuw in cultuur gebracht en later aan Wijngaarden toegevoegd.

De eerste kapel of kerk zal eenvoudig zijn geweest. Maar in het midden van de 14^e eeuw wordt er in Wijngaarden een stenen kerk gebouwd en niet echt een kleintje.

Uit opgravingen is gebleken dat deze kerk twee transeptarmen had en dus kruisvormig was. Deze kruisvorm is symbolisch. Het koor symboliseert Christus als hoofd van de kerk. De parochianen, gezeten in het schip symboliseren het lichaam van Christus. In de eucharistievering die plaatsvindt voor het hoofdaltaar, worden hoofd en lichaam als het ware met elkaar verbonden.

¹ De informatie uit de middeleeuwen is erg schaars en dat wat is opgeschreven gaat eigenlijk voornamelijk over eigendomskwesties van de adellijke bovenlaag, rampen en oorlogen. Een toespitsing op het parochieleven in de dorpen zoals van Wijngaarden is daarmee niet te maken, alleen een grove en algemene schets.

² In een oorkonde uit 1181, handelend over een kerkelijk conflict elders, is sprake van een Godschalk van Wijngaarden. Bron: Peter A. Henderikx, Land, water en bewoning, 2001

³ De eerst bekende ambachtsheer van Wijngaarden is Willem van Brederode, die medeondertekenaar is van het handvest van Floris V waarmee in 1277 de dijkzorg wordt geregeld.

⁴ Een hoeve. In de vruchtbare veenlanden was de daarvoor gestelde norm zestien en een halve morgen, wat neerkomt op ongeveer 14 ha, soms wat meer of minder.

⁵ Zo doet in 1495 het Hof van Holland uitspraak in een proces, gevoerd door ambachtsheer Jacob van Wijngaarden tegen de ingezetenen van Wijngaarden. Deze worden gelast jaarlijks de hennepienden te voldoen aan de Heer van Wijngaarden.

⁶ Het kerkweerd.

⁷ Ook wel patronaatsrecht genoemd.

⁸ Ons gebied viel onder het bisdom Utrecht. Bestuur en rechtsmacht werd door de Bisschop overgelaten aan een aantal kapittels, dat is een college van kanunniken onder leiding van een proost. Naarmate er meer gebied in cultuur werd gebracht werd ook het aantal kapittels uitgebreid. Het kapittel van Sint Marie is in de 13^e eeuw als laatste ontstaan.

De pastoor bediende wekelijks de mis of eucharistie waarbij de geconsacreerde hostie en de wijn de deelnemende communicanten zekerheid gaven op het eeuwige leven.⁹

Naast deelname aan de wekelijkse misbediening was er ook sprake van huisdevotie waarbij heiligenbeelden een rol speelde. Bij de aanleg van de riolering in 1977 is in de dorpskern van Wijngaarden een stukje van een pijpaarden heiligenbeeldje gevonden dat men in de kleding meedroeg.

Op het kerkeweer stond aanvankelijk alleen de kerk en de pastoorswoning, maar daar verschenen later ook het schoolhuis en armenwoningen.¹⁰

Onder de armen moeten we mensen verstaan die door omstandigheden niet meer in staat waren in hun onderhoud te voorzien: weduwen, wezen, mensen met een lichamelijk gebrek of door langdurige overstroming hun land waren kwijtgeraakt.

Zij konden zich op het grondgebied van de kerk vestigen in eenvoudige armenwoningen en daar een niet grondgebonden nering beginnen, zoals schoenlapper, herbergier, enz.

In Wijngaarden is dit nog duidelijk zichtbaar in de ruimtelijke ordening rond de kerk met oorspronkelijke armenwoningen (waaronder een café), een schoolhuis en het kerkhof.

Wijngaarden bezat als vrije heerlijkheid op grond van een handvest van Floris V uit 1283 bijzondere privileges. Alle personen die om deze of gene misdaad uit 's graven landen en steden gebannen waren, hadden in de heerlijkheid Wijngaarden een veilige schuilplaats en mochten zich daar vrij en onverhinderd ophouden, uitgezonderd hen die verraad of moord jegens de graaf of zijn kinderen gepleegd hadden.

Ingezetenen van Wijngaarden waren ook vrijgesteld van heirvaart en klokkeslag (een soort dienstplicht). Deze privileges worden in 1445 door graaf Philips van Boergondië nog eens bevestigd. Deze privileges maakte het aantrekkelijk om grondbezit in Wijngaarden te verwerven. Dat is de achtergrond van het feit dat rond 1500 de helft van het grondbezit in handen was van gegoede Dordtenaren.

In 1451 eeuw komt Wijngaarden in het bezit van het invloedrijk Dordtse geslacht Oem, (Godschalk Oem) waaraan het ook het wapen ontleent.

Wijngaarden heeft evenals andere dorpen in de Alblasserwaard veel te lijden gehad onder de Hoekse en Kabeljauwse twisten in de 15^e eeuw en later van de Gelderse oorlogen.

Uit een opgave van de schade in 1513 blijkt dat in Wijngaarden twee molens afgebrand zijn en aan brandschatting en rantsoen aan gevangenen 5000 scilden betaald moest worden aan de Geldersen. Mogelijk is de kruiskerk in Wijngaarden al in deze tijd, of anders tijdens de oorlogstroebelen rond 1570 door brand verwoest.¹¹

Aanloop naar de reformatie

Wanneer Maarten Luther in 1517 de aanzet geeft voor de reformatie breekt er een roerige tijd aan met ingrijpende veranderingen op allerlei gebied.

Al in 1518 preken augustijner monniken in Dordrecht openlijk de Lutherse denkbeelden van de kansel. Via handelscontacten (de markten) werd de nieuwe leer ook in de Waard bekend, maar dat leidt dan nog niet tot problemen. In 1522 heeft Wijngaarden heer Joest als pastoor.¹²

Uit bewaard gebleven getuigenverklaringen uit de Stille Waerheyt¹³ weten we van voorvallen in Wijngaarden op kerkelijk en zedelijk gebied die de overheid noopte tot ingrijpen.

In 1544 wordt er in de kerk van Wijngaarden gestolen uit het offerblok door een Dordtse slotenmaker en er blijkt door dorpelingen ook bouw materiaal uit de kerk voor eigen gebruik te worden gestolen.

⁹ Volgens de katholieke transsubstantiatieleer verandert de hostie en de wijn daadwerkelijk in het lichaam van Christus. Deelname aan de eucharistie betekent voor de katholieken dus deel hebben aan het lijden, de dood en de opstanding van Christus en daarmee het eeuwige leven.

¹⁰ In de loop der tijd zijn deze kerkgoederen door ruil of verhandeling verspreid geraakt. Na de reformatie kwamen de kerkgoederen onder het beheer van de diaconie (kerkmeesters). Een deel werd later verkocht en de opbrengst belegd in obligaties.

¹¹ Bij opgravingen rond de kerk in 1980 zijn bij de funderingsresten van de zuidelijke transeptarm brandsporen aangetroffen.

¹² Dat weten we uit het testament van een collega-pastoor uit Beskensgraaf.

¹³ De Waerheyt is een getuigenverhoor door schepenen in het geheim (vandaar Stille Waerheyt) buiten de vierschaar om, bedoeld als een vooronderzoek naar feiten. De leiding ligt in handen van de schout en het resultaat van de ondervraging wordt in de vierschaar gebracht.

In 1547 wordt er zwaar gevochten op de Wijngaardse kermis, terwijl in datzelfde jaar ook een brief van de schout aan de ambachtsheer over een gerechtskwestie door inwoners ongeoorloofd wordt geopend en gelezen. Er wordt door de schout gedreigd met een 'dach van regt'.

De ambachtsheer reageert met een ordonnantie waarin het voortaan verboden wordt op zondag en andere heilige dagen onder de dienst Gods te tappen, te drinken, kaarten of klootschieten en dat niemand grote honden buiten de erven los mag laten lopen op straffe van een boete.

In 1547 schaft pastoor Jasper Clueck op kosten van de ambachtsheer nog een nieuwe altaarsteen aan voor de kerk, maar deze pastoor blijkt wel een aanhanger en uitdrager van de nieuwe leer, hetgeen in Wijngaarden tot spanningen, tegenstand en beschimpingen leidt.

Op tweede paasdag 1548 preekt hij tijdens de mis over de Emmaüsgangers en verwoordt daarbij dat er voorheen fabelen gepreekt zijn, maar dat, nu het brood op de rechte wijze gebroken wordt, men daar niet van horen wil.¹⁴ Een toehoorder kritiseert hem in het openbaar met de woorden "*zijn dan al onze ouders verdoemd ?*" De pastoor is daardoor zo verstoord dat hij de preekstoel verlaat en niet meer preken wil. In een brief aan de ambachtsheer verklaart pastoor Jasper dat hij "*zyn tyt te Wyngarden met groten druck, moyte, arbeit, schamp ende spyt overgebracht heeft*"

Wanneer in 1563 Heer Herbach pastoor is in Wijngaarden, hebben in de regio Vianen al de eerste oorlogshandelingen plaatsgevonden en wordt de sfeer grimmiger.

In 1566 was Jacob Oem, heer van Wijngaarden, een van de edelen die in Brussel aan Margaretha van Parma het vermaarde smeekschrift overhandigde waarin om verzachting van de bloedplakkaten werd verzocht, maar twee jaar later, in 1568, is het echt oorlog en wordt Jacob Oem verbannen¹⁵ In datzelfde jaar bedient de laatste Wijngaardse pastoor Herber Joosten de biecht bij de zieke schout Jacob Woutersz. Pastoor Joosten hield dus nog wel roomse gebruiken in stand, maar leefde niet meer celibatair. Hij had vier kinderen.

Op het niet aangeven van dergelijke zaken stond inmiddels de doodstraf¹⁶, hetgeen de schout ertoe bracht om in 1570 tegen zijn eigen pastoor een geheime aanklacht in te dienen bij het Dordtse gerecht. Meegespeeld zal hebben dat de Wijngaardse schout zich inmiddels niet meer kon verschuilen achter zijn ambachtsheer die twee jaar eerder door de bloedraad om zijn ketterse activiteiten was verbannen. Pastoor Joosten wacht het vonnis niet af en vlucht. Hij overlijdt in 1572, het jaar dat Dordrecht in geuzenhanden overgaat en ook Jacob Oem weer terugkeert naar Dordrecht. Na de vlucht van pastoor Joosten in 1570 is er in Wijngaarden dus formeel geen kerkelijke bediening meer.

Twaalf jaar later, in 1582, betreurt de inmiddels ingestelde Dordtse classis "*datter te Sliedrecht ende Wyngaerde geen gemeente is, dat te Wijngaerde daelmisse (aalmoezen, materiele hulp aan armen) vergadert wordt, in Sliedrecht nog nyet, datter oyk in beide plaetsen geen schole is*"

In dat jaar krijgt Wijngaarden samen met Sliedrecht zijn eerste predikant op provisie in de persoon van Wilhelmus Lontius, afkomstig van Vianen.¹⁷

Lontius bepleit in 1583 bij de classis om bij de heer van Wijngaarden aan te dringen op reparatie van de kerk, die in de achtergelegen oorlogsjaren kennelijk veel schade heeft opgelopen.

In het volgende jaar 1584 wordt de kerk hersteld.¹⁸

Vanaf 1585 wordt Wijngaarden samen met Sliedrecht bediend door de vanuit Damme (toenmalige Zuidelijke Nederlanden) uitgeweken dominee Arnoldus Wassenburch. Ook hij krijgt met beschuldigingen te maken en wordt in 1591 door vijanden gevangen gehouden.

¹⁴ Een preek over de Emmaüsgangers met pasen is in dit verband veelbetekenend. In het verhaal uit Lukas 24 openbaart Christus zich op persoonlijk wijze in uitlegging van de Schriften en het breken van het brood.

¹⁵ In 1568 wordt Jacob Oem, heer van Wijngaarden om zijn ketterse activiteiten door de bloedraad verbannen buiten de Nederlanden en zijn bezittingen, waaronder de ambachtsheerlijkheid Wijngaarden, worden aangeslagen.

¹⁶ De Brandwijkse schout Cornelis Dircxs was enkele jaren eerder onthoofd vanwege samenwerking met een ketterse pastoor.

¹⁷ In Vianen loopt er dan tegen deze gewaardeerde predikant nog een gerechtelijke zaak, waardoor hij in 1583 in de gevangenis belandt. Het is niet bekend om welke aanklacht het gaat, maar we moeten ons realiseren dat er in de tijd van de opstand vanuit overheidswege ook veel vijandige tegenstand was. Aanklachten tegen predikanten zijn in die tijd niet uitzonderlijk. Het pleit voor Lontius dat er vanuit de classis alle mogelijke middelen werden ingezet om hem uit deze benarde positie te bevrijden. Lontius vertrekt in 1584 om reden van zijn zoon naar de Palz.

¹⁸ Mogelijk is toen een begin gemaakt met de bouw van het huidige schip. Wel is zeker dat het oorspronkelijk bouwplan niet is uitgevoerd en dat men halverwege de bouw heeft besloten het nieuwe schip tegen het oude koor aan te bouwen.

De tijd van de nadere reformatie (1620-1750)

Aan het begin van de 17^e eeuw stonden kerk en staat met elkaar op gespannen voet. De overheid stond een meer gematigde volkskerk voor, terwijl de hogere kerkorganen een strengere tucht voorstonden. Dat leidde plaatselijk tot een vaak moeizame omgang met de ambachtsheer, die nog steeds het collatierecht bezat (benoemingsrecht van predikanten).

Vanuit de classis (al vroeg strak georganiseerd rond Dordrecht) werd gepoogd om meer invloed te krijgen op het openbare en zedelijke leven. Er werd gestreefd naar een reformatie van buiten naar binnen, naar persoonlijke vroomheid. Maar de theologenstrijd tussen remonstranten (rekkelijke Armenianen) en contraremonstranten (precieze Gomaristen) werd voornamelijk over de hoofden van de gewone kerkangers uitgevochten.

Na jaren in combinatie met andere gemeenten bediend te zijn, probeert Wijngaarden in 1616 met hulp van de ambachtsheer een eigen predikant te beroepen, maar het draait dan nog steeds uit op een combinatie met Sliedrecht.¹⁹ Pas in 1623 krijgt Wijngaarden zijn eerste eigen predikant in de persoon van J. Barentius (of Barends).²⁰

In het begin van de 17^e eeuw vinden er tegen de zin van de classis nog veel "lijkpredicaties" plaats.²¹ Het gebed voor de dode op het kerkhof werd gezien als een bijgelovig rooms overblijfsel, met name de gedachte dat de kerk de voorbestemming zou kunnen beïnvloeden.

In de loop van de 17^e eeuw komt ook het herstel van verwoeste kerkgebouwen goed op gang en is rond 1625 op zijn toppunt. Veel kerken kiezen voor handhaving van het koor of van het schip.

In Wijngaarden hebben we dan een nieuw schip tegen een oud koor.

In die tijd komt in Wijngaarden ook het gebruik in zwang om graven in de kerk te voorzien van een grafsteen. De oudste grafsteen is van Maryken Geemens die in 1637 overlijdt. Zij was de vrouw van de toenmalige schout Ian Aeryensen Bouman die twee jaar later op 55 jarige leeftijd overlijdt en een forse grafsteen krijgt.

Begraven worden in de kerk was toen nog gebruikelijk, maar er was wel sprake van hiërarchie. Een graf in het koor met een grafsteen was voorbehouden aan de belangrijkste figuren uit de dorpssamenleving. Het begint met de schout en zijn vrouw, maar dit gebruik breidt zich al spoedig uit naar schepenen, heemraden en kerkbestuurders.²²

De blijvende theologische verschillen van inzicht uiteten zich vanaf 1640 ook in een theologenstrijd tussen Coccejus en Voetius die zich toespitst op de zondagsheiliging, maar waarachter ook een verschil in levensstijl schuil gaat.

De Coccejanen huldigden meer de christelijke vrijheid, gingen zwieriger en volgens de laatste mode gekleed en engageerden zich gemakkelijker in overheidsbesturen. Voetianen leefden strikter en gingen sober gekleed.

In het licht van de focus op de levensstijl moeten we ook het beklag van de classis zien over de Wijngaardse dominee Fransiscus Winterus in 1658. Na schorsing op verdenking van "*grootte dronckenschap*" mag hij pas na een schuldbelijdenis zijn taken weer vervullen.

In hoeverre de Nadere Reformatie binnen Wijngaarden praktische uitwerking kreeg is moeilijk vast te stellen. Aanwijzingen zoals tuchtgevallen of brieven over zondagsontheiliging zijn er niet.

Er is wel een ordonnantie uit 1650 waarin het verboden wordt om nieuwjaarsliedjes te zingen en nieuwjaarsbijeenkomsten te houden op straffe van twaalf gulden.²³

Daarbij moeten we wel bedenken dat er in Wijngaarden pas met de komst van Ds. Hovius in 1669 begonnen wordt om kerkzaken schriftelijk vast te leggen.

¹⁹ In 1616 wordt met hulp van de ambachtsheer Johannus Falkogin beroepen. Omdat hij dan Sliedrecht en Wijngaarden in combinatie moet bedienen verzoekt hij om "verdubbeling van zijn gagie".

²⁰ In de consistoriekamer hangt een complete lijst van predikanten die Wijngaarden vanaf 1582 hebben bediend.

²¹ Vooral in Giessen Nieuwkerk dat langer katholiek bleef vanwege haar ambachtsheer Jan van Drenckwaert die fanatiek katholiek was en verantwoordelijk voor de marteldood van Adriaentje Janz uit Molenaarsgraaf in 1572

²² Tijdens de restauratiewerkzaamheden in 1981 zijn vanonder de oostgevel een aantal grafstenen tevoorschijn gekomen: 1637 Maryke Geemens, vrouw van Schout Ian Aeryensen Bouman; 1639 Ian Aeryens Boumans Schout van Wyngaerden, 1685 Willempie Cornelis dr Huysvrouw van Jacob Cornelisse, schepenen, diaken en later ouderling; 1691 Fop Gerritsse Brande, schepenen, heemraad en ouderling; 1693 Maryke Jaspers, vrouw van Johannis Jacobse, ouderling; 1697 Aachje Maertens Huisvrouw van Dirk Jansz de Boo; Deze grafstenen hebben na restauratie een plek gekregen in de kerk. Buiten de kerk is op het erf van Dorpsstraat 28 de grafsteen gevonden van Aeryaentie Foppen, overleden in 1688.

²³ Heerlijheidsarchief van Wijngaarden, stuk nr. 15

Vanaf 1670 wordt in Wijngaarden een lidmatenregister en vanaf 1680 ook een lijst van verkozen kerkenraadsleden en acta van kerkvisitaties bijgehouden.

Hovius schrijft ook het synodale programma met een keur aan “kerkelijke middelen tegen het pausdom” uit 1651 over in het lidmatenboek. Dat zou gezien kunnen worden als een intentie om dit dan al 20 jaar oude programma als normatieve leidraad te willen hanteren.

In de praktijk zal de uitoefening van de tucht in een zo kleine gemeenschap als Wijngaarden moeilijk hebben gelegen. Men was sterk op elkaar aangewezen en was er nauwelijks sprake van sociale gelaagdheid

In 1690 wordt in Wijngaarden Ds. 't Gilde bevestigd. Hij blijft aan Wijngaarden verbonden tot zijn overlijden in 1736 en is daarmee de predikant die het langst in Wijngaarden heeft gestaan.

Ds. 't Gilde genoot grote waardering in kerkelijke kring. Van hem zijn verschillende publicaties en handschriften in het Latijn bekend, waaruit blijkt dat 't Gilde duidelijk coccejaan was. Zonde-predikingen komen in zijn preken niet zoveel voor. Hoewel piëtistisch gevormd, vond hij het te ver voeren om zijn persoonlijk ideaal aan de gemeente en de kerk op te leggen. Hij was geen “nadere reformator” maar eerder een ernstige coccejaan.²⁴

Watersnood en rampspoed

't Gilde is tevens de eerste predikant die in het kerkenraadsboek bijzonderheden optekent over huisbezoek, avondmaalsvieringen en kerkvisitaties, waardoor we een inkijk krijgen het kerkelijk leven in Wijngaarden.

Op 19 maart 1709 werd de Alblasserwaard getroffen door een 'geweldig bruisende waterstorting' Vijf dagen later, op palmzondag, wordt er in plaats van een voorbereidingspreek en huisbezoek alleen een gebed gedaan om vervolgens weer verder te gaan met het treffen van noodvoorzieningen.

Een week later, op eerste paasdag, wordt er in de kerk toch avondmaal gevierd, maar hoe ! Omdat de koeien in de kerk tot aan het koor staan opgedreven en daardoor de meeste plaatsruimte innemen, wordt het avondmaal in tweeën “geschild” 's Morgens om acht uur de lidmaten van het Oosteind tot aan de steeg en 's middags om 1 uur het Westeind.

Het water blijft zo lang op het land staan dat drie maanden later het huisbezoek nog met een schuit moest plaatsvinden. Huisbezoek hield toen niet meer dan een persoonlijke uitnodiging of herinnering om aan het avondmaal deel te nemen.

In 1718 werd het avondmaal op 2 januari gehouden in plaats van op den eersten kerstdag omdat *“door weergaloose hooge watervloed wij alsdoen en volgende dag gedreijgd wierden met inundatie, gelijk ook de sluijsdeur onder het Stad-Huijs van Nieuwpoort doorbrak waardoor een algehele ontsteltenis en verhinderung van de Godsdienst en Avondmaal veroorzaakt wierd.”*

In 1721 besluit de kerkenraad “maar tweemaal huisbezoek te doen, met pasen en in oktober, in navolging van sommige onzer geburen”.

In 1726 gaat het avondmaal op de eerste kerstdag weer niet door vanwege inundatie.

Schout en schepenen schrijven een jaar later dat Wijngaarden en Ruybroek bovenmate zijn getroffen.

De kerk en bijna alle huizen zijn beschadigd of tot de grond nedergeworpen. Van de pastorie van Abraham 't Gilde staat nog maar een klein maar onherstelbaar deel overeind. De predikant verblijft in het voorhuis van een huismanswoning. Men wil wel opbouwen, maar het geld ontbreekt. Zij vragen toestemming voor het houden van een collecte voor de pastorie. Deze collecte levert uit Noord en Zuid Holland 1691 gulden en twee stuivers op.

Over de rampsituatie van 1740 schrijft Ds. Thoe Poell in het avondmaaltijdenboek:

“Den 18: Dec: voorbereijding gepredikt, den 25 was geschickt tot uijtdeeling van het avondmaal maar wij wierden verhindert door eene doorbraake van den dijk tusschen Ameijde en Lexmont voorgevallen op den 23: Waardoor alles in rep en rhoer wierd gesteld om te sakken en pakken en ik verhindert om den ganschen kersmis door eens te preeken. Dit wierd agtervolgt door de inbraaken van vier gaten. Zoo te Kedichem als omtrent Leerdam waardoor het water 6 voeten hoger als 1709 en 3 voeten als 1726 liep. En een onnoemelijke schade veroorzaakte sijnde onder andere de pastorij genoegsaam

²⁴ Pieter Verhoeven 2002, p. 58

omverre geslagen kerk en schoolhuis zeer beschadigt en is dus de uitdeeling van het avondmaal uitgesteld"

Weer werd er een collecte gehouden, maar deze bracht veel minder op: 535 gulden en 8 stuivers. Toch wordt op 4 februari 1741 het huwelijk van Claesz Kuyper en Cornelia Gijsberts de Groot in de Wijngaardse kerk ingezegend. *".. sijnde wij daarna toe met een schuyt gevaaren wegens de innundatie en vermits de kerke nog omtrent 4 voeten (ongeveer een meter) onder water stond. Soo hebben wij onze standplaats op de omverre gevallen banken genoomen. Zijnde in de kerk geklommen aan de Zuydzijde van het Choor door een gat door het water geslagen"*²⁵

In de 18^e eeuw zijn stichtelijke teksten en rijmpjes in het huishouden erg populair. We komen ze veelvuldig tegen op kommen en borden die in wandkasten en op schouwbanken te pronk stonden. Men gaf daarmee openlijk uiting aan het geloofsleven.

Zo kwam bij een verbouwing in de voorkamer van de boerderij Oosteinde 42 de volgende tekst op de schouwbank tevoorschijn: *"Wat kan men meerder vrugt op deser aerde wense / als liefde tot den heer en vrede met alle menschen 1713 "*

Velen verlangden in die tijd naar een intens geloofsleven, waardoor kerkbezoek en bijbellezen werden versterkt. Het leidde ook tot samenkomsten of gezelschappen van gelijkgezinde gelovigen buiten de gewone kerkgang om (conventikels).

Bekend is de opwekkingsbeweging die rond 1752 vanuit Werkendam (Jacob Groenwegen) overwaait naar de Alblasserwaard en in sommige plaatsen (zoals Bleskensgraaf) tot bekeringen leidt die gepaard gaan met heftige gemoedstoestanden en veel bidden om zalig te worden. Dergelijke gevallen zijn van Wijngaarden echter niet bekend.

In 1767 wordt in de kerk van Wijngaarden door de toenmalige ambachtsheer Bertrand Philips Sigismont Albregt Grave van Gronsveld Diepenbroeck de aanleg aanbesteed van een grafkelder *"teegens de oosterse muur onder de predikstoel"* Dus in het toen nog bestaande koor.

In 1775 gaat de kelder (waarschijnlijk toen nog ongebruikt) over in het bezit van de nieuwe ambachtsheer van Wijngaarden, Bonaventura de Lange.

De 19^e eeuw

Ook in de 19^e eeuw blijft Wijngaarden en de kerk niet voor het water gespaard.

Bij de inundatie van 1809 vlucht iedereen uit Wijngaarden weg op twee personen na. Het water stond toen 36 duim boven het zomerpeil, het land bleef vele maanden onbruikbaar en de hennepoogst ging totaal verloren.

In 1819, dus tien jaar later, meldt burgemeester Van Hattem dat de kerk nog steeds in een zeer geramponeerde toestand verkeert vanwege de inundatie van 1809. Hij schrijft dat *"in gevallen van ruw weder de vergadering van de gemeente de godsdienstoefening niet droog kan uitoefenen"*

Maar kans om te herstellen krijgt Wijngaarden niet. Het volgende jaar, 1820, slaat het water opnieuw toe. Weer moeten alle inwoners, op vier gezinnen na, voor het water vluchten. Veel waterzolders staan geheel onder water, de kerk is zwaar beschadigd en de pastorie onbewoonbaar, waardoor ook Ds. Giltay voorgoed naar elders vertrekt. Er is geen bakker meer en ook geen functionerende kerkeraad. Wijngaarden kan deze klappen niet op eigen kracht te boven komen.

In 1823 gaat er een request om onderstand richting Majesteit de Koning om *"de zoo zeer vervallen en half geruïneerde kerk en pastorie enigszins te kunnen doen herstellen"* En dit verzoek vindt gehoor. De kerk en de pastorie ondergaan een aanzienlijke opknopbeurt ²⁶ en er wordt vanaf 1823 weer voor het eerst in de kerk gepreekt door de nieuwberoepen Ds. De Haas, die tevoren aan de kerkeraad schreef dat hij *"staat te springen om zijn gemeente en de patronen in het behang te zien."*

Wijngaarden krabbelt weer op. Uit kerkrekeningen blijkt dat er in de loop der jaren diverse kleinere en grotere verbeteringen of verfraaiingen aan en rond de kerk worden uitgevoerd. Omdat er niet meer in de kerk mag worden begraven komen er banken. Begraven wordt er op het kerkhof rond de kerk. In 1854 krijgt de kerk een nieuw dak en torenspits en ook gietijzeren ramen, een noviteit in die jaren, net als de portlandcementbepleistering die waarschijnlijk rond 1860 is aangebracht.

Wanneer in 1854 Ds. Thieme beroepen wordt, bestijgen dominees in de Alblasserwaard voor het eerste de kansel in toga en baret.²⁷ Allerwege vernieuwingen dus.

²⁵ L. Ooms in het kwartaalblad van de Historische Vereniging Binnenwaard 1999-3 *"Toen het water kwam"*

²⁶ *Er is ook sprake van afvoer van puin, waaruit op te maken valt dat bij deze reparatie het koor is gesloopt en koorboog is toegedicht.*

²⁷ *Tot dan toe was voor predikanten mantel en bef gebruikelijk*

Aan de ene kant werd het algemene geestelijk klimaat vrijzinniger en liberaler, maar aan de andere kant waren er nogal wat mensen die met die ontwikkeling uit overtuiging geen vrede konden hebben. Tot een afscheiding uit de Hervormde Kerk, zoals in sommige andere dorpen in de Alblasserwaard, is het in Wijngaarden nooit gekomen, maar er was wel sprake van soort lijdzame polarisatie. Sommigen kerkten bij gemis aan rechtzinnige en bevindelijke prediking in een ander dorp of zochten het gezelschapsleven. De principiële en wat afgezonderde levenswijze van deze “fijnen” werd door dorpsgenoten soms maar moeilijk getolereerd. Bekend is het voorval rond Jaantje Pijl uit Wijngaarden, wier huis in 1862 door dorpsgenoten werd vernield omdat ze niet wilde vlaggen voor het oranjefeest. Maar andere excessen zijn in Wijngaarden niet bekend, ook niet toen aan het eind van de 19^e eeuw de groep rond Jannetje Hootsen²⁸ ook in onze regio hier en daar aanhang verwierf.

In 1856 wordt naast de kerk een geheel nieuw schoolhuis met raadskamer gebouwd. Schoolmeester en koster Teus Dorland wordt na zijn overlijden in 1872 opgevolgd door de alom bekende Gerrit van Tongeren. Hij vervaardigt in de jaren '90 eigenhandig de twee tekstborden in de kerk met de tien geboden, de twaalf artikelen en een gedeelte uit het gebed van Salomo (2 kron 6:18-20).

Uit zijn schoolmeesterstijd dateren ook de oudste foto's van Wijngaarden waarop de verzamelde schooljeugd met van Tongeren als bovenmeester en zijn dochter, juffrouw Bets, poseert voor de kerk of voor het schoolhuis.

In 1896 wordt de eerste steen gelegd voor een consistorie in het midden tegen de zuidelijke kerkmuur. Daarmee verdwijnt de centrale toegang met dubbele deuren en worden er ter weerszijden van de consistorie nieuwe deuren aangebracht.

Twee jaar later, in 1898, wordt er ter ere van de inhuldiging van de 18 jarige Koningin Wilhelmina op het kerkplein een boom geplant met daaronder een fles met de namen van alle schoolkinderen.²⁹

De 20^e eeuw

In 1913 overlijdt meester van Tongeren op 65 jarige leeftijd. Hij ligt begraven achter de kerk en kreeg, als een van de zeer weinigen uit die tijd, een grafsteen.

In deze periode sluit de kerkelijke gemeente van Wijngaarden zich aan bij de Gereformeerde Bond³⁰, waarmee ze naar de wens van velen terugkeert naar de Gereformeerde grondslag van de Reformatie. Van de weinige dingen die uit die tijd uit overlevering bekend zijn is dat het eerste kerkorgel, in 1916 geschonken door ambachtsheer Vroege, met pompbalgen van lucht werd voorzien en zeer vals was. Daarom ging men later weer over op een voorzanger.

In 1918 krijgt Wijngaarden door de inzet van vooral Ds. S.C. Van Wijngaarden een Christelijke school aan het Oosteinde.³¹ Maar in datzelfde jaar vertrekt de dominee en blijft Wijngaarden een zeer lange tijd, tot 1938, vacant.

Het kerkelijk leven raakt vanaf die tijd danig verarmt. Onze oudste inwoners weten te vertellen dat er in die crisisjaren maar een handjevol lidmaten was en dat er alleen 's zondagsmiddags (kort) kerk was met een voorganger uit de ring of preeklezen door een ouderling. Het aantal zondagse kerkgangers was beschamend laag, zo laag zelfs dat een dominee eens tegen het handjevol mensen in de kerk zei: *“gaan jullie ook maar naar huis, want tegen lege banken kan ik niet preken”* Collecten brachten meer halve dan hele centen op. Daarentegen zat de kerk wel vol als er doordeweeks op uitnodiging een gastpredikant voorging. Voor het vervullen van kerkenraadsfuncties waren nauwelijks mensen

²⁸ Jannetje Hootsen (Zwarte Jannetje) uit Veenendaal vestigde zich in Polsbroek, waar zij veel aanzien genoot om haar opvattingen over bekering en bevindingen, en haar stellingname tegen Abraham Kuiper. Haar predikaties en openbaringen trokken veel mensen die zich uit ongenoegen hadden afgewend van de Hervormde Kerk, ofschoon zij lidmaat bleven. De volgelingen zagen in haar de bruid van Christus. De verheerlijking van Jannetje ging zover dat ouders hun kinderen ongedoopt lieten en van school thuishielden. Ook het raadplegen van dokters en het gebruik van medicijnen werd afgewezen. Bovendien weigerde men te vlaggen tijdens oranjefeesten, hetgeen kwaad bloed zette bij oranjegezinden. In Molenaarsgraaf werden daarom de ruiten van enkele aanhangers ingegooid. Lijdelijkheid was echter een groot goed binnen de 'sekte'.

²⁹ Begin mei 1991 is deze (steengoed kruik) bij het planten van een nieuwe eik voor de kerk waarschijnlijk teruggevonden. De kruik was stuk en van het papier met namen was geen spoor meer terug te vinden.

³⁰ De Gereformeerde Bond is vanaf 1906 een modaliteit binnen de Nederlands Hervormde Kerk die zich uitsluitend baseert op de Bijbel en de aloude Drie Formulieren van Enigheid (De Heidelbergse catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregeels).

³¹ Bij de grondwetswijziging van 1917 werd vastgelegd dat het bijzonder onderwijs op dezelfde wijze recht had op financiële steun van de overheid als het openbaar onderwijs.

beschikbaar. Was men eenmaal ouderling, dan bleef men dat noodgedwongen vele jaren. Het is zelfs voorgekomen dat iemand wel ouderling was, maar niet in de kerk kwam³². Er trouwde toen ook niemand in de kerk. Dat was niet voor gewone mensen vond men. De pastorie werd in die tijd verhuurd aan particulieren.

Aan deze treurige situatie kwam met de komst van kandidaat M.H.A.L.H van der Valk³³ in 1938 gelukkig een einde. Maar Wijngaarden moest na zoveel jaren zonder wel weer wennen aan een dominee.

Van der Valk werd door de overwegen boerenbevolking ervaren als een moeilijk te peilen, wat verstrooide geleerde, een wonderlijke man, maar wel trouw in het ziekenbezoek. Het aantal belijdeniscatechisanten nam in korte tijd drastisch toe, maar er bleven in de gemeente ook families die niet naar de kerk kwamen en "thuis lazen".

Toen in de vroege van zondag 12 mei 1940 Bleskensgraaf gebombardeerd werd, weken de buurtbewoners uit naar de einden van Wijngaarden uit vrees dat na Bleskensgraaf nu Wijngaarden aan de beurt was. Van der Valk nam tijdelijk zijn intrek in de boerderij van Cees Boer aan het Oosteinde. In 1941 werden wachten ingesteld op de kerktoren om naderend onheil met een scheepshoorn te melden³⁴. De rollen verduisteringspapier hebben nog tot aan de restauratie van 1981 op de kerkzolder gelegen.

Ouderen weten te vertellen dat vader van der Valk, die ook dominee was, nogal eens bij zijn enigst kind in Wijngaarden op bezoek kwam.³⁵ Er kwamen ook studievrienden of collega's op bezoek en wanneer hij met hen ging wandelen op de dijk, was hij zo verdiept in het gesprek dat hij groetende voorbijgangers niet eens opmerkte.

In veel familiealbums wordt nog een foto van Ds. Van der Valk en zijn vrouw bewaard die iedereen cadeau kreeg bij zijn vertrek in 1945.

Na de oorlog blijft Wijngaarden weer voor langere tijd vacant, want "alles was in de war en voor een dominee had je van alles nodig en er was niks".

Pas in 1950 krijgt Wijngaarden weer een dominee in de persoon van B.J. Zaal.

Als telg uit een Boskoopse tuindersfamilie had Ds. Zaal een heel andere achtergrond dan zijn voorganger.

Hij trouwde pas na een verkeringstijd van 18 jaar omdat hij eerst zijn dure studie wilde afmaken en daarna kwam de oorlog er weer tussen.

"Van Ds. Zaal hoorde je niet veel. Op de preekstoel was het geen schreeuwer. Hij was goedaardig, gemoedelijk en gewoon. Een prettige man, die niemand zou gezeggen om het een of ander".

Lijdend aan waarschijnlijk TBC heeft Ds. Zaal nog een heel poosje buiten in een "tent" moeten liggen, maar gelukkig genas hij daarvan.³⁶

In 1955 komt de Ds. D.J. van der Graaf als (vervroegd) emeritus van Leerbroek met zijn tweede vrouw naar Wijngaarden. Hij nam uit Leerbroek ook zijn dienstbode Adrie Stigter mee.

Van der Graaf had een zwak hart en was astmatisch, maar was een man met levenservaring en mensenkennis. Hij kreeg het voor elkaar om een enkele verstokte thuislezer in de kerk te krijgen en te houden. Hij kon ondeugend zijn, maar ook goed met mensen omgaan. Je kon overal over praten.

En je hoefde niet raar op te kijken als je in de schuur bezig was en de dominee ineens voor je stond.

Hem werd eens gevraagd of hij het niet erg vond dat de jeugd met een spijkerbroek naar de kerk kwam. Hij zij daarop: *"ik kijk eerst of ze er zijn en dan pas wat ze aanhebben"*

Ds. Van der Graaf overleed in 1960. Bij de rouwdienst stond zijn kist schuin omhoog in de dooptuin.

Hij ligt begraven bij zijn eerste vrouw in Lage Zwaluwe.

In 1961 komt Izaäk Boot als kandidaat naar Wijngaarden, op dat moment nog niet getrouwd, maar wel verloofd. Typerend voor die tijd van maatschappelijke veranderingen was dat het zijn vrouw, die

³² *Dat was geen slordigheid, maar eerder een zaak van ernstige principes*

³³ *Zijn voornamen waren Martinus Hermanus Arnoldus Leonardus Hendrikus. Hij was enigst kind en zijn vader was ook dominee. Van zijn hand verschenen verschillende wetenschappelijke publicaties over de griekse oudheid, met name figuren uit de Ilias.*

³⁴ *Herinneringen uit oorlogstijd, Schoonhovense krant 26 juli 1946.*

³⁵ *Hij sprak tijdens zo'n bezoek dan gemakkelijk mensen op straat aan en vertelde graag hoe hij in zijn gemeente de ene helft van de kerk kon laten huilen en de andere helft kon laten lachen door een zakdoek uit zijn toga te laten hangen, en dat de mensen door de ramen binnen klommen als hij preekte.*

³⁶ *Deze "tent" kwam tijdens de watersnood van 1953 onder water te staan, waardoor er volgens zeggen kerkelijke archiefstukken door het water beschadigd zijn of verloren zouden zijn gegaan.*

verpleegster was, werd toegestaan een paar dagen per week te blijven werken om een wasmachine bij elkaar te sparen.

Ds. Boot was een bijzondere man, in veel dingen anders dan anderen, onconventioneel, maar volstrekt authentiek.

Zoals hij de kansel beklom en de liturgie haast fluisterend begon, maakte dat op het oog een zwakke indruk, maar dat was maar schijn. Het was een bijbelgeleerde die goed en boeiend kon uitleggen, met week aan week een volle kerk als resultaat.

Hij was een man van uitgesproken principes, maar etaleerde dat niet bewust.

Zo was hij overtuigd vegetariër. Het kon bij hem niet bestaan dat dieren leed werd aangedaan.

In een agrarische gemeenschap als Wijngaarden leidde dat nogal eens tot ongemakkelijke situaties wanneer Boot het voor de beesten opnam. Talrijk zijn de anekdotes daarover.³⁷

Maar het herderschap voor zijn gemeente lag hem duidelijk minder. Door zijn promotiestudie had hij weinig tijd voor ziekenbezoek, dat hij daarom vaak aan zijn vrouw overliet.

Toen hij eens bij gemeentelid Z. langsging die vond dat hij te weinig kwam verzuchtte hij:

“Z, ik kan u ook niet bekeren”.

In 13 mei 1971 promoveerde Ds. Boot aan de Rijksuniversiteit Utrecht tot Doctor in de Godgeleerdheid. Met zijn proefschrift *“De allegorische uitlegging van het Hooglied, voornamelijk in Nederland”*³⁸ gaf hij blijk van zijn bijzondere belangstelling voor de Mystiek.

Hij was blij verrast toen twee bussen met trotse gemeenteleden de verdediging van zijn proefschrift kwamen bijwonen. In 1973 vertrok Boot naar Nijkerkerveen.

Uit het feit dat Ds. Boot hier achter de kerk begraven wilde worden mag blijken dat hij van alle gemeentes die hij diende, zich het meest met het kleine Wijngaarden verbonden voelde.

Over de daarna volgende dominees De Greef, Veldhuijzen, Wegman, Brussaard, Ter Maten en Van de Voorde weiden we hier niet verder uit. Hun bediening is bij deze generatie nog goed bekend.

Een vermeldenswaardig feit is nog wel de restauratie van de kerk in 1981/1982. Iedereen in Wijngaarden is daar op en of andere manier wel bij betrokken geweest. Het was ook de aanleiding voor de eerste Wijngaardse rommelmarkt. Het meest opvallende aan de restauratie is dat de consistorie werd verplaatst van de zuid- naar de oostgevel en dat dientengevolge het kerkinterieur 180 graden is gedraaid.

In 2004 is de Hervormde gemeente overgaan naar de PKN³⁹, een fusie die vooral binnen de leden van de Gereformeerde Bond om leerstellige redenen werd betreurd. In veel gemeenten leidde dit tot een pijnlijke scheuring. In Wijngaarden bleef de “schade” beperkt, al blijft het pijnlijk dat om die reden een aantal inwoners 's zondags een andere kant op gaan.

T. Koorevaar
Augustus 2010

³⁷ Een voorbeeld: Toen Ds. Boot te weten kwam dat er bij zijn buurman in de schuur een kat dood lag te gaan, liet hij de veearts komen om het dier op zijn kosten te laten inslapen. Toen het achter de rug was zei hij tegen zijn buurman: “Zo, B, U heeft er het uwe, ik het mijne en de veearts heeft er het zijne aan gedaan”

³⁸ Een van zijn stellingen luidde: Economische uitbuiting van dieren, bijv. van mestkalveren en batterijkippen, is een symptoom van grote maatschappelijke en zedelijke misstanden. Predikanten in agrarische gebieden dragen in hun pastorale zorg een bijzondere verantwoordelijkheid om hierop te wijzen.

³⁹ Een samengaan van de Hervormde Kerk, De Gereformeerde kerken en de Evangelisch Lutherse Kerk.

2 - Bijlage Profielschets predikant

Profielschets voor een te beroepen predikant of proponent
Profielschets gemeente Wijnngaarden medio 2015.

Algemeen:

We zoeken een predikant die de Heere van harte liefheeft en die zich verbonden weet met Schrift en belijdenis. Een man, die dicht bij God en bij mensen leeft.

Persoon:

Onze nieuwe dominee weet zich door God geroepen en is iemand die gemakkelijk omgaat met mensen. Prediking en pastoraat vindt hij de hoofdtaken van zijn ambt. Hij voelt zich betrokken bij een dorpsgemeenschap en is "zichtbaar" in Wijnngaarden. Hij heeft een eigentijdse uitstraling, is samenbindend en inspirerend.

Eredienst, liturgie en prediking:

De erediensten vormen het hart van de activiteit in de gemeente. We gaan met zorg om met de eredienst, liturgie en prediking. De kerkenraad en de gemeente ontmoeten de predikant 'onder het Woord'. De prediking dient met zorg, goed voorbereid te gebeuren en doet een appèl op leer en leven van alle gemeenteleden. De liturgie is een belangrijk deel van de eredienst.

De predikant:

- gaat voor in de erediensten en legt de Heilige Schrift uit in verbondenheid met de Gereformeerde Belijdenis en verwoordt de Schrift en de Belijdenis op eigentijdse wijze;
- gebruikt in de erediensten de Herziene Staten Vertaling.
- schenkt in een duidelijke prediking, toegepast naar deze tijd, aandacht aan geestelijke vragen van jongeren en ouderen en zet de gemeente aan tot nadenken en reflectie op eigen handelen;
- weet in zijn prediking de actualiteit te verwerken;
- wil samen met de kerkenraad de huidige liturgische vormgeving voortzetten en verder ontwikkelen;
- bij het bepalen van het aantal jaarlijkse preekbeurten in de eigen gemeente gaan we uit van de arbeidsvoorwaarden in de cao van de PKN. Predikant en scriba stellen in onderling overleg het aantal vast. Bijv. 54 preekbeurten in eigen gemeente en 16 ruilbeurten.

Vorming, toerusting en gemeenteopbouw:

Onze predikant is er van doordrongen dat hij herder en leraar is.

De predikant:

- verzorgt de catechese aan de jeugd van de gemeente en spreekt jongeren aan in omgang en taal
- geeft belijdeniscatechese en verzorgt huwelijks- en doopcatechese;
- voelt zich samen met de kerkenraad verantwoordelijk voor gemeenteopbouw.

Pastoraat, diaconaat en missionair werk:

Ontmoeting en zorg voor elkaar tekent onze gemeente. We willen gehoor geven aan het zendingsbevel van Jezus Christus en ook gericht zijn op mensen buiten onze gemeenschap.

De predikant:

- geeft - samen met de kerkenraad - vorm en inhoud aan het pastorale, diaconale en missionaire werk in de gemeente;
- is met name, wat het pastoraat betreft, betrokken op zieken en op het begeleiden van stervenden;
- is gericht op diaconale taken en activiteiten in de eigen gemeente en daar buiten
- heeft oog voor de zwakkere in de samenleving;
- stimuleert de aandacht voor Gods wereldwijde kerk;
- is een bruggenbouwer binnen en buiten het dorp met oog en hart voor alle bewoners.

Kerkelijke gemeente:

De erediensten van de Hervormde Gemeente van Wijngaarden vinden plaats in het uit de dertiende eeuw daterende kerkgebouw aan de Dorpsstraat. In 1982 is de kerk geheel gerestaureerd en het gebouw verkeert in een goede staat van onderhoud. Er zijn ongeveer 225 zitplaatsen.

De pastorie bevindt zich aan de Dorpsstaat 29 en door regelmatig onderhoud is ook dit woonhuis van de predikant in goede staat. Het onderhouds- en restauratiefonds van onze gemeente wordt al 35 jaar van de nodige geldmiddelen voorzien door de organisatie van een jaarlijkse rommelmarkt.

Het dorp Wijngaarden (ruim 700 inwoners) maakt deel uit van de burgerlijke gemeente Molenwaard en ligt in de Alblasserwaard in een landelijke omgeving. Er is één kerkgebouw en één basisschool aanwezig. Voor voorzieningen als winkels, vervolgonderwijs e.d. is men aangewezen op grotere omliggende gemeenten als Sliedrecht en Papendrecht. Er zijn veel clubs en verenigingen.

Onze gemeente is als volgt samengesteld:

± 300 (doop)leden, ± 150 belijdende leden en ± 175 pastorale eenheden.

De globale leeftijdsopbouw is In de gemeente is ±. 1/3 in de leeftijd van 0-25 jaar, 1/3 in de leeftijd van 26-55 en 1/3 van 56 tot 100 jaar. Hoewel er voldoende jongeren zijn, is de leeftijdscategorie van 30 – 40 jaar laag te noemen. Vanaf 18 jaar trekken jongeren weg vanwege studie of gebrek aan woonruimte.

De erediensten worden gemiddeld door ongeveer 180 personen bijgewoond. De morgendiensten worden iets beter bezocht dan de avonddiensten (±130). Oud en jong zijn vertegenwoordigd. Gezinnen met jonge kinderen en jongeren zijn in de diensten aanwezig.

De kerkenraad bestaat uit drie ouderlingen, twee ouderlingen-kerkrentmeesters, drie diakenen en een predikant. In 2021 moeten het beleidsplan en het plaatselijk reglement worden geactualiseerd. Voor een indruk van onze gemeente zie ook: www.hervormdwijngaarden.nl

Tot slot:

Bij het lezen van deze profielschets en de verwachte eigenschappen van een predikant kan een gevoel van onbekwaamheid ontstaan. We willen benadrukken dat onze predikant zich met name moet richten op prediking, jongeren en pastoraat. We beseffen goed dat sommige overige kwaliteiten minder aanwezig kunnen zijn. Wanneer dat zo is, zullen we met de gemeente en de kerkenraad zoeken naar aanvullende kwaliteit om zo samen één gemeente te vormen, waarbij we elkaar tot een hand en een voet zijn.

3 - Bijlage Taakomschrijving ouderlingen

Onderstaande taken worden verwacht van de ouderlingen;

- A. 1 keer per 5 diensten is hij ouderling van dienst. Dit houdt in:
 - Consistoriegebed uitspreken voor de eredienst;
 - Gemeente welkom heten en mededelingen voorlezen
 - De predikant begeleiden naar de preekstoel;
 - Na de dienst de predikant begeleiden naar de consistorie;
 - Dankgebed uitspreken in de consistorie.
- B. Verantwoordelijk voor het ordelijk laten verlopen van de erediensten en samenkomsten van de gemeente.
- C. Volgens het rooster heeft de ouderling tafeldienst bij de viering van het Heilig Avondmaal. Dat houdt in:
 - Stilgebed;
 - toezicht houden;
 - stoelen rechtzetten;
 - bekers reinigen;
 - afsluitend stilgebed.
- D. Als wijkouderling huisbezoek afleggen samen met een diaken. Alleenstaande en 70 plussers 1 keer per jaar; gezinnen 1 keer per 2 jaar. ± 30 bezoeken per seizoen van medio oktober t/m maart.
- E. Als wijkouderling binnen zijn wijk uitvaart- en huwelijksdiensten bijwonen. Bij huwelijksdiensten de Bijbel overhandigen en bij uitvaartdiensten de dienst afsluiten met gebed.
- F. Kerkenraadsvergaderingen bijwonen en de daaruit voortvloeiende actiepunten afwerken. Dit zijn er ongeveer 8 per jaar.
- G. Gemiddeld 1 keer per jaar de kerkenraadsvergadering openen en sluiten.
- H. Desgevraagd met de predikant Censura Morum en doopzitting bijwonen.
- I. Leiding geven aan de gemeente op het gebied van pastoraat. De predikant informeren over en/of bijstaan vanuit zijn wijk bij:
 - Ziekte
 - Jubilea
 - Pastorale bijstand
 - Bijzondere gebeurtenissen
 - Overlijden
 - Huwelijk
 - Belijdenis
- J. Desgevraagd namens de kerkenraad zitting nemen in:
 - Schoolbestuur
 - Jeugdraad
- K. Actief deelnemen aan uitvoering van beleid.

4 - Bijlage Pastoraat en bezoekwerk

Versie oktober 2020

'Maar wij verwachten, overeenkomstig Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont. Daarom, geliefden, terwijl u deze dingen verwacht, beijver u om onbevlekt en smetteloos door Hem bevonden te worden in vrede.' 2 Petrus 3:13-14

Doelstelling pastoraat: namens de grote Pastor Jezus Christus omzien naar alle mensen. Mensen met een christelijke levensovertuiging helpen te leven in de navolging van Jezus Christus zodat zij met innerlijke vrede en in liefde en aangenaamheid tot hen die nog niet gelovig zijn, zich toeleggen op (het zich) bekeren, bidden, bijbel-lezen en het belijden van de Naam van Jezus Christus op de plaats waar God hen stelt. Dit in toenemende zelfstandigheid en toewijding.

- Wat willen we bereiken?
 - Het leven van die medemens verbinden met Jezus Christus. Hoe verhoudt deze mens zich tot de Redder van zondaren en Zijn verlossingswerk: kruis en opstanding. Kernbegrippen zijn; geloof, hoop en liefde. Onderwerpen uit het geloofsleven: Bijbel-lezen en gebed, plaats binnen de gemeente, kerkgang, belijdenis-doen, sacramenten Doop en Avondmaal en de inzet van de ontvangen gaven van de Heilige Geest.
- Wat verwachten wij?
 - Door de kracht van Gods Geest verwachten wij zegen. Geloofs- en gemeenschapsgroei, actieve navolging van Jezus Christus. Mensen met een christelijke levensovertuiging zullen opgroeien tot volwassen christenen wat blijkt uit voldoende kennis van het geloof, vaardigheden die horen bij een bijbels, christelijke levensstijl en praktisch leven met de juiste geloofs-attitude.
- Wat verwacht de gemeente?
 - Leiderschap van de kerkenraad en van hen die het pastoraat vormgeven. Toerusting in de geloofsopvoeding – wegwijst in levensbeslissingen / ethiek – aangaan gesprek met niet-gelovigen – ondersteuning in zorgen en verdriet – enz.

Wijkverdeling:

Elke wijk telt ongeveer 40 pastorale eenheden.

Wijk 'midden' Dorp (1)

- Burg. Brouwerstraat
- Burg. Topstraat
- v/d Hoevenstraat
- Sliedrecht

Wijk Oost (2)

- Oosteinde
- Dr. Ingelsestraat
- Hardinxveld-Giessendam

Wijk Dorpsstraat (3)

- Dorpsstraat
- Wijngaardsesteeg
- Tolsteeg
- Weteringpad
- De Hofstede
- Bleskensgraaf

Wijk West (4)

- Westeinde
- V. Tongerenstr
- Hof van Brederode
- Papendrecht

Eerste aanspreekpunt

- Wijk 1 = ouderling kerkrentmeester 2
 - Wijk 2 = ouderling kerkrentmeester 1
 - Wijk 3 = ouderling 2
 - Wijk 4 = ouderling 3
- ⇒ Elke wijk heeft één ouderling / ouderling kerkrentmeester die eindverantwoordelijk en eerste aanspreekpunt is.
- ⇒ De diakenen en bezoekbroeders / -zusters rouleren in het meegaan met één van deze broeders.
- ⇒ Gezamenlijke toerusting

- ⇒ Bezoekfrequentie: 70 jaar en ouder één keer per seizoen, overige leeftijden één keer per twee seizoenen;
- ⇒ Het bezoekseizoen in de wijken loopt van medio september tot medio april.
- ⇒ Bezocht worden: kerkelijk meelevendenden, randkerkelijken, ouderen die door (fysieke) beperkingen niet meer naar de kerk kunnen.

Beschrijving taak en verantwoordelijkheid bezoekerzuster/broeder

- ⇒ De bezoekerzuster / -broeder doet samen met de ambtsdrager pastorale bezoekerwerk in de gemeente onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad. Hij/zij ondersteunt ook op organisatorisch terrein de ambtsdrager door bijvoorbeeld het maken van bezoeker-afspraken of het proberen te bereiken van passieve kaartenbak-leden.
- ⇒ Elke wijk heeft één ouderling / ouderling kerkrentmeester die eindverantwoordelijk en eerste aanspreekpunt is. Diakenen en bezoekerbroeders / -zusters kunnen rouleren in het meegaan met één van deze broeders
- ⇒ Bezoekerbroeders / zusters kunnen, onder coördinatie van ouderling, ook zelfstandige en volwaardige (!) bezoeken brengen. Zij brengen vertrouwelijk verslag uit aan de ouderling.

Bezoekerwerk door de predikant:

- Noodpastoraat (bijv. overlijden binnen de gezinssituatie)
- Langdurig / ernstig zieken bezoeken
- Ziekenhuisbezoeken
- Verpleeg- / verzorgingshuis bezoeken bij tijdelijke opname
- Bezoeker gemeenteleden van 75 en ouder rond hun verjaardag
- Bezoeken bij geboorte, huwelijk en jubilea na kennisgeving aan de predikant

Bezoekerfrequentie: naar eigen inzicht

Overlegstructuur:

Predikant, ouderlingen en diakenen maken aantekeningen over het bezoekerwerk en plaatsen die beknopt in het LRP. Bezoekerbroeders maken twee keer per seizoen een beknopt schriftelijk verslag van de bezochte adressen voor de wijkouderling. Belangrijke zaken worden gedeeld in de kerkenraadsvergadering.

De wijkouderlingen melden aan de predikant (en/of scriba) als er bijzonderheden worden vernomen bij bezoeken m.b.t. verlangen tot voorbede bij ziekte, verlangen tot afleggen van geloofsbelijdenis, verlangen naar extra pastorale hulp, behoefte aan diaconale hulp, relatieproblemen e.d.

Bij langdurige ziekte of afwezigheid predikant, wijkouderling, diaken zullen zo mogelijk de andere ambtsdragers bijspringen bij het verlenen van pastorale hulp en bezoeker.

5 - Bijlage Taakomschrijving scriba

De scriba is een ambtsdrager (ouderling of diaken), die het secretariaat van de kerkenraad verzorgt. Het is een omvangrijke taak met veel "regelwerk". De scriba is daarom vrijgesteld van verder ambtelijk werk.

Een scriba is als het ware een spin in het web van de gemeente, omdat vele draden bij hem bijeen komen: gemeenteactiviteiten, werkgroepen en commissies, contacten met individuele gemeenteleden, beleidszaken, preekbeurten, contacten met predikant(en) enz.

De scriba verzorgt het secretariaat van de kerkenraad en zorgt ervoor dat binnenkomende post op de juiste plaats terecht komt, verzorgt de agenda en bijbehorende stukken voor de vergaderingen van kerkenraad, verzorgt de (leden) administratie van de gemeente en onderhoudt de contacten met predikanten m.b.t. de erediensten.

De scriba maakt samen met de predikant deel uit van het klein moderamen. Dit moderamen heeft tot taak het voorbereiden, samenroepen en leiden van kerkenraadsvergaderingen en gemeenteavonden, de uitvoering van die besluiten waarvoor geen anderen aangewezen zijn en voorts onder verantwoording aan de kerkenraad het afhandelen van zaken van formele en administratieve aard en van zaken die geen uitstel gedogen.

Voor het maken van de verslagen van de kerkenraadsvergaderingen kan een andere ambtsdrager als notulist worden aangesteld.

Takenoverzicht van de scriba:

- A. Binnenkomende post / e-mail verdelen, zodat het op de juiste plaats terecht komt.
 - Post zo nodig beantwoorden.
 - Samenstellen van een leesmap voor de kerkenraad.
 - Uitgaande post verzorgen en zo nodig toelichten in de kerkenraadsvergadering.
 - Vier maal per jaar het blad 'Licht in de Avond' stempelen en bij de wijkouderlingen brengen;
- B. Samen met de predikant de agenda opstellen voor de kerkenraadsvergadering en deze met de andere vergaderstukken bezorgen bij de kerkenraadsleden.
- C. Notulen en actielijst van de kerkenraadsvergadering doorlezen, corrigeren, verspreiden en archiveren.
- D. Regelmatig overleg met de eigen predikant.
- E. Zorgen dat de kerkdiensten vervuld worden:
 - op maandag of dinsdag de predikanten e-mailen voor de Psalmen en Schriftlezing en deze uiterlijk op zaterdagmorgen doorgeven aan de koster en organist(en).
 - afkondigingen / mededelingen voor de ouderling van dienst maken
 - bij ziekte of verhindering van een voorganger vervanging regelen.
- F. Preekbeurtenoverzicht voor de komende twee jaar samenstellen:
 - predikanten en kandidaten bellen (2 januari of derde zaterdag in september) met de vraag of zij in Wijngaarden willen voorgaan.
- G. Preekbeurten vermelden op de site www.Kerktijden.nl ter informatie voor derden bijv. voor plaatsing in het Reformatorisch Dagblad en de kerkbode.
- H. Vergaderingen melden aan de koster. De predikant meldt deze bij Het Wingerds hof.
- I. Verkiezing van ambtsdragers organiseren:
 - planning en tijdschema maken.
 - stembriefjes maken en na dato weer vernietigen
 - stemmingsvergadering organiseren i.s.m. predikant (organist regelen)
 - presentielijsten laten teken (ruim op tijd aanwezig zijn)
 - broeders per brief laten weten als ze op dubbeltal staan en per brief laten weten als zij gekozen zijn.
 - zorgen dat e.e.a. wordt afgekondigd en in de Kerkbode wordt vermeld.
- J. De ledenadministratie verzorgen:
 - in het digitale programma; LRP
 - overschrijvingsformulieren invullen en versturen.

- op verzoek afgeven van doopbewijs, lidmaatschapsbewijs e.d. voor huwelijk of belijdenis elders of bij overgang naar een ander kerkgenootschap.
- K. Registers voor, doop, huwelijk en lidmaten bijhouden en invullen.
- L. Jaargids van de gemeente actualiseren.
- M. De jaarlijkse gemeentekalender verzorgen met de geplande activiteiten van de clubs, verenigingen, bezinningsavonden, bid- en gespreksgroepen e.d. en deze verspreiden via de bezorging van de Kerkbode (± 170 stuks).
- N. Andere inlegvellen Kerkbode verzorgen.
- O. Vakantierooster maken voor de predikant, diaken en ouderlingen.
- P. Rooster ouderling van dienst maken.
- Q. Wekelijks de afkondigingen / mededelingen maken voor de ouderling van dienst.
- R. Beroepingswerk regelen bij vacature predikant:
 - uitgevallen preekbeurten in overleg met andere gemeenten invullen.
 - zie voor verdere informatie de map beroepingswerk o.a. over de in te vullen formaliteiten: de Legger, profielschetsen, procedure enz.
 - berichten sturen naar de kranten inzake; intrede/vertrek predikant.
- S. Archiveren van relevante stukken, notulen van vergaderingen e.d.

6 - Bijlage Taakomschrijving ouderling-kerkrentmeesters

De samenstelling van het College van Kerkrentmeesters

Het college bestaat uit 3 leden, in functies verdeeld in voorzitter, secretaris en penningmeester. Twee leden van het college maken deel uit en hebben zitting binnen de kerkenraad. Een lid is benoemd door de kerkenraad op voordracht van het College van Kerkrentmeesters, en onder goedkeuring van de gemeente. Dit lid maakt geen deel uit van de kerkenraad, maar valt wel onder de kerkordelijke regel van geheimhouding en "loopt" mee in het rooster van aftreden en herbenoeming, te weten maximaal 12 jaar of 2 herbenoemingen. De kerkrentmeesters binnen de kerkenraad zijn in functie als ouderling-kerkrentmeester. Deze dubbelfunctie houdt in dat ze in hun functie als ouderling volledig dienst doen gelijk aan de ouderlingen binnen de kerkenraad, tenzij binnen de kerkenraad anders besloten wordt.

Commissie van bijstand

Het College van Kerkrentmeesters wordt bijgestaan door 3 leden van de commissie van bijstand. Deze commissie leden worden door de kerkenraad benoemd, op voordracht van de kerkrentmeesters en onder goedkeuring van de gemeente. De commissie leden worden benoemd voor onbepaalde tijd en functioneren zonder vergoeding.

Eindverantwoordelijkheid

Het College van Kerkrentmeesters functioneert onder eindverantwoordelijkheid van de kerkenraad. Ze zijn echter bevoegd zelfstandig te handelen voor een gemaximaliseerd bedrag. Het is echter een goed gebruik binnen de huidige kerkenraad, om via een vast agendapunt op de kerkenraadsvergadering verslag uit te brengen over hun handelingen en zo nodig toestemming te vragen over de te nemen besluiten. De jaarlijkse begroting en jaarrekeningen van de kerkrentmeesters worden door de kerkenraad behandeld en behoeven goedkeuring van de kerkenraad en worden ter inzage gelegd aan de gemeente. De commissie van bijstand legt verantwoording af aan het College van Kerkrentmeesters.

Taken en verantwoordelijkheden van het ouderling-kerkrentmeesters

In de functie van ouderling zijn de taken en verantwoordelijkheden vastgelegd in *bijlage 4* (taakomschrijving ouderlingen).

In de functie van kerkrentmeester, verdeeld over de 3 functies van voorzitter, secretaris en penningmeester, zijn de taken en verantwoordelijkheden als volgt:

Per week:

- Collectegeld tellen en administreren
- Binnenkomende post en e-mail verwerken

Maandelijks:

- Traktement predikant betalen
- Vergoeding gastpredikant betalen
- Collectemunten verkoop
- Collectemunten uitbetalen aan Diaconie en Evangelisatiecommissie
- Collectegeld en opbrengst verkoop collectemunten afstorten bij de bank
- Betalen facturen
- Ledenbestand bijhouden en muteren
- Administreren inkomsten/uitgaven
- Verantwoording in de kerkbode van de collectes en giften

Per kwartaal:

- Organistenrooster opstellen
- Hulpverlenersrooster opstellen

2x per jaar:

- Vrijwillige bijdrage organiseren en administratief verwerken

6x per jaar:

Kerkrentmeesters vergadering, waarvan 1x met commissieleden, met de volgende vaste agendapunten:

- Vrijwilligerswerk zoals: organisten, collectanten, kerkbode, verjaringsfonds
- Onderhoud gebouwen
- Kerkradio
- Afvaardiging Regionale en Landelijke vergaderingen

Jaarlijks:

- Begroting opstellen
- Jaarrekening opstellen
- Betalen vergoeding:
 - o Koster
 - o Schoonmaaksters
 - o Tuinman
 - o Kerkbodebezorgers
- Samen met Diaconie collecterooster vaststellen
- Kerkbode factureren en administratie kerkbode
- Beoordelen/beheren jaarcontracten abonnementen
- VKB
- SKG
- Monumentenwacht
- Brandpreventie
- WA/ongevallenverzekering
- Bliksembeveiliging
- Alarminstallatie
- Kerkradio/geluidsinstallatie
- Technische installatie kerk en pastorie

Algemeen:

- Dienstjaren rooster bijhouden van vrijwilligers en bij Jubilea gedenken
- Onderhoud pastorie, tuin en kerkplein te weten: snoeien, maaien, onkruidbestrijding
- "Bezetting" kerk bij Rommelmarkt en Open Monumentendag
- Onderhoud kerk en pastorie bewaken en zo nodig maatregelen nemen zodat de gebouwen in goede staat van onderhoud blijven
- In vacante periode zorgen dat de pastorie geen 'krakerstatus' krijgt
- Bij beroepingswerk zorgen voor een solvabiliteitsverklaring
- Regelmatig overleg met de predikant houden over de financiële afhandeling van de wederzijdse financiële verplichtingen
- Aan het einde van het jaar de vrijwilligers (schriftelijk) bedanken voor de belangeloze inzet

De taakverdeling van de kerkrentmeesters vindt in de collegevergaderingen plaats, met als uitgangspunt dat ieder een evenredig deel, naar draagkracht van de taken op zich neemt. De financiële administratie en geldbeheer zijn in functies gescheiden.

De werkzaamheden van de commissieleden worden in een vergadering van de kerkrentmeesters en de commissieleden vastgesteld. Deze gedelegeerde werkzaamheden zullen alleen behelzen de zakelijke kant van de werkzaamheden en nooit de pastorale kant.

In het besef, dat we al ons handelen in afhankelijkheid van God mogen doen, hebben wij als kerkrentmeesters het volste vertrouwen, dat we nu en in de toekomst onze kleine gemeente met een eigen predikant, ook financieel gezond kunnen houden. Met een appèl op de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en onze broeders van de diaconie, binnen het kader van beider verantwoordelijkheden en bevoegdheden, maar bovenal met Gods bijstand en Zijn zegen over ons werk, zal Hij ons dat doen gelukken.

7 - Bijlage Taakomschrijving diakenen

Taken van het college:

Het dienstwerk van de diakenen staat omschreven in de Kerkorde van de PKN, Ordinantie 3 lid II artikel 11. Hierin staan onder andere de onderstaande taken, die in ons college duidelijk aanwezig zijn;

- Ambtelijke tegenwoordigheid in erediensten en huwelijksdiensten.
- Dienst aan de Tafel des Heeren.
- Bij toerbeurt collecteren.
- Beheer van gelden en goederen.
- Besteden van giften.
- Toerusten van gemeente tot vervullen van diaconale roeping.
- Daarbij nog op huisbezoek met een ouderling.
- Voor bepaalde tijd is een van de diakenen afgevaardigd naar de Classis Alblasserdam.

Taken van de voorzitter:

- Belegt, in samenspraak met de andere diakenen, ongeveer drie keer per jaar een diaconievergadering.
- Stelt de agenda voor deze vergadering op.
- Opent de vergadering.
- Houdt overzicht over het geheel van taken van de diaconie.
- Houdt in de gaten in hoeverre doelen van het beleidsplan gehaald worden.
- Verwoordt de visie van de diaconie richting de gemeente.
- Bestelt folders t.b.v. enkele doelcollectes.
- Verzorgt toelichting collectes in kerkbode.
- Maakt in samenspraak met de overige diakenen een voorlopig collecterooster, waarna deze in overleg met de kerkrentmeesters vastgesteld wordt.

Taken van de secretaris:

- Diaconievergaderingen notuleren.
- Actielijst maken n.a.v. diaconievergadering.
- Afwisselend met de penningmeester de vergadering afsluiten.
- Inkomende en uitgaande correspondentie verzorgen.
- Diverse lijsten opstellen, zoals;
 - o Lijst ingekomen post t.b.v. kerkenraadsvergadering.
 - o Overzichtslijst giften.
 - o Lijst van afgewezen doelen.
- Map met doelomschrijvingen bijhouden.

Taken van de penningmeester:

- De gehele financiële administratie van de diaconie verzorgen. De penningmeester wordt hiervoor bij de aanvang van het ambt door zijn medebroeders gemachtigd bij de RABO-bank.
- Giften na overleg met de andere diakenen overmaken naar de diverse doelen.
- Draagt de verantwoording voor het op de goede plaats terechtkomen van de giften.
- Na afloop van de kerkdiensten het collectegeld opbergen in de kluis van de kerk.
- Iedere maandagavond het collectegeld tellen samen met een afvaardiging van de kerkvoogdij.
- Collectemunten inleveren bij de kerkvoogdij.
- Catechisatie bus aan het einde van het seizoen legen en in overleg met de predikant naar een project overmaken, eventueel aangevuld met extra gift.
- Begroting maken (september) en deze bewaken.
- Jaarrekening maken (januari/februari).
- Is contactpersoon voor de ouderenmiddagen.
- Gastspreekers van ouderenmiddagen betalen.
- Pacht bij de volkstuinhuurders ophalen.
- Pacht innen bij de veehouders, die land van de diaconie pachten.

8 – Bijlage Rooster van aftreden kerkenraad

Rooster van aftreden:

Diaken 1	2018 tot 2022	J.C. van Os
Diaken 2	2021 tot 2025	B.D. de Gier
Diaken 3	2020 tot 2024	T.W. Aantjes
Ouderling 1	2018 tot 2021	M. Wervenbos
Ouderling 2	2020 tot 2023	J.W. Stolk
Ouderling 3	2020 tot 2024	vacature
Ouderling / kerkrentmeester1	2010 tot 2022	W.F. de Haan
Ouderling / kerkrentmeester 2	2020 tot 2024	J.G. Nijhof
Penningmeester kerkrentmeesters	2020 tot 2023	J. Kuiper- Visscher

Het rooster is in 2019 herzien i.v.m. continuïteit en behoud van ervaring.

Overzicht ambtsperioden kerkenraad januari 2021

Naam	Taak	1 ^e periode	2 ^e periode	3 ^e periode
M.C. Stehouwer	predikant	Feb. 2016		
J.C. van Os	diaken 1	2018 tot 2022		
B.D. de Gier	diaken 2	2021 tot 2025		
T.W. Aantjes	Diaken 3	2020 tot 2024		
M. Wervenbos	Ouderling 1	2010 tot 2014	2014 tot 2018	2018 tot 2021
J. W. Stolk	Ouderling 2	2020 tot 2023		
vacature	Ouderling 3	2019 tot 2024		
W.F. de Haan	Ouderling kerkr.1	2010 tot 2014	2014 tot 2018	2018 tot 2022
J.G. Nijhof	Ouderling kerkr. 2	2020 tot 2024		
J. Kuiper-Visscher	Penningmeester kerkrentmeesters	2020 tot 2023		

Januari 2020

9 – Bijlage Vrijwilligersbeleid

Het vrijwilligers beleid is opgesteld om overzicht te geven van het werven, begeleiden en afscheid nemen van vrijwilligers.

Bij werven hoort o.a.:

- zorgvuldig informatie geven;
- potentiële vrijwilligers ruim op tijd benaderen en inwerken;
- iemand aanspreken op gaven, kwaliteiten en motivatie.

Bij begeleiden hoort bijv.:

- inwerken: uitleg over de gang van zaken, procedures, manieren van werken;
- toerusting: trainingen en cursussen, zodat kennis en vaardigheden vergroot worden;
- tussentijdse evaluatie (Hoe gaat het? Doen we het goed? Zijn de mensen nog betrokken bij het werk?)

Bij afscheid nemen kunnen we denken aan:

- is het afscheid goed geregeld?
- wil men ingeschakeld worden voor bijv. begeleiding van opvolgers?
- is er een afsluitend gesprek geweest?

De Hervormde Gemeente van Wijngaarden kent o.a. de volgende vrijwilligers, die namens en onder toezicht van de kerkenraad hun werk verrichten:

- Kringleiders
- Clubleiders
- Leden van diverse commissies
- Bezoekbroeders
- Bestuursleden
- Koster
- Organisten
- Collectanten
- Schoonmaaksters van de kerk
- Tuinman
- Kerkhulpverleners
- Kinderoppassers
- Bezorgers van het verjaringsfonds
- Bezorgers van de kerkbode
- Webbeheerder

De medewerkers(-sters) ontvangen geen of nagenoeg geen vergoeding. Alleen de medewerksters, die wekelijks de kerk schoonmaken, de koster, de tuinman en de bezorgers van de kerkbode, krijgen een geringe vergoeding. Jaarlijks worden voor deze mensen de werkzaamheden en de daaraan verbonden (geringe) onkostenvergoedingen vastgesteld door de kerkrentmeesters in overleg met de betrokkenen. Alle hier voor genoemde mensen vervullen hun taak in een niet arbeidsrechtelijke verhouding. Voor vrijwilligers is een ongevallenverzekering afgesloten. Indien gewenst kunnen de organisten een vergoeding krijgen voor de reiskosten.

10 - Bijlage Jeugdpastoraat

Visie

Onze droom is dat elke jongere iemand heeft die pastoraal voor hem of haar zorgt.

Definitie jeugdpastoraat

De herderlijke zorg voor de jeugd van de gemeente van kinderen, tieners tot jongeren. De pastorale zorg is geen hulpverlening. De herderlijke zorg is zichtbaar in zowel de aandacht en zorg voor alle jongeren als voor de enkeling als dat nodig is.

Dit wordt in de eerste plaats vorm gegeven door te werken aan relationeel jeugdwerk. Hierin is aandacht, zorg en signalering voor de kinderen, tieners en jongeren. Daarnaast is er een jeugdpastoraal team dat gesprekken voert met jongeren.

Piramide model

In het jeugdpastoraat zijn verschillende niveaus te onderscheiden:

- Gemeente zijn met de jeugd
- Hart voor de jeugd
- Zorg voor de jeugd
- Hulp aan jeugd

1. Gemeente zijn met jeugd

Vanuit het gemeente zijn heeft ieder gemeentelid de opdracht en verantwoordelijkheid om naar elkaar om te zien. Het bieden van een veilige en prettige omgeving waarin de jeugd zich welkom voelt en waar ze merken dat ze als volwaardig gemeentelid meetellen. Juist contacten tussen de verschillende generaties in de gemeente kunnen hier een belangrijke bijdrage aan leveren. De mogelijkheden zijn preekbesprekingen, themadiensten voor de jeugd, diaconale activiteiten, gemeentedagen etc.

Dit niveau van jeugdpastoraat kenmerkt zich door werkvormen in grotere groepen, met weinig persoonlijke aandacht voor het individu.

2. Hart voor jeugd

Binnen het reguliere jeugdwerk (clubs, verenigingen, catechese, etc.) vinden ontmoetingen plaats tussen de jeugd en de jeugdleiding. Dit biedt mogelijkheden voor jeugdpastoraat waarin aandacht, zorg en signalering is. Mogelijkheden zijn het relationeel jeugdwerk, samen met je tieners de clubavond voorbereiden, jongeren betrekken in de organisatie, etc. Het is belangrijk dat jeugdleiding zich bewust is van de voorbeeldfunctie die zij vervult voor de jeugd waar zij mee omgaan. Hierin is toerusting van jeugdleiding op het gebied van jeugdpastoraat belangrijk om jeugd met problemen te signaleren en vervolgens pastoraal te ondersteunen.

Dit niveau kenmerkt zich door werkvormen in kleinere groepen, met als het goed is meer aandacht voor het individuele individu.

3. Zorg voor jeugd

In het verlengde van het reguliere jeugdwerk kunnen gemeenteleden en de jeugdambtsdrager als jeugdpastoraatwerker worden ingeschakeld voor de meer specifiekere zorg voor de jeugd. Bijvoorbeeld persoonlijke gesprekken bij problemen zoals echtscheiding, rouw, homoseksualiteit en pesten, maar ook jongerenbezoekwerk of bezoekwerk bij jeugd die minder betrokken is geraakt bij de gemeente.

Dit niveau kenmerkt zich door individuele contacten, met een zeer persoonlijke benadering van de jeugd.

4. Hulp aan jeugd

Het is geen taak van de gemeente om professionele hulp te geven aan de jeugd. Wel is het van groot belang dat er, indien nodig, verwijzing naar professionele hulpverlening op een goede wijze plaatsvindt en zonder dat iemand vervolgens aan zijn of haar lot wordt overgelaten. Ook na inschakeling van professionele hulp is het belangrijk dat er goed contact met de gemeente blijft en betrokken blijft op de jongere. Gemeenteleden die zelf werkzaam zijn in de jeugdhulpverlening of maatschappelijk werk kunnen fungeren als vraagbaak om jeugdleiding, jeugdambtsdrager, jeugdpastoraalwerkers en ouders te adviseren of toerusting te bieden.

Dit niveau kenmerkt zich door individuele contacten met een professionele benadering van de jeugd.

De vier niveaus van jeugdpastoraat kunnen niet zonder elkaar functioneren waarin onderlinge samenhang is geborgd om succesvol te kunnen zijn.

Jeugdpastoraal team (vertrouwenspersoon)

Een aantal vrijwilligers vormen samen met de jeugdambtsdrager het Jeugd Pastoraal team binnen de gemeente. Wenselijk is dat binnen elke club of vereniging er één iemand in het bijzonder verantwoordelijk is voor het jeugdpastoraat en de contactpersoon of vrijwilliger is in het Jeugd Pastoraal team (vertrouwenspersoon). De focus van het jeugdpastoraal team ligt op niveau 3 en 4.

Toerusting

Hieronder is een overzicht gegeven van mogelijke toerusting vanuit de HGJB onderverdeeld per niveau van jeugdpastoraat.

Laag 2:

Relatiegericht jeugdwerk | Toerustingsavond over de kracht van relatiegericht jeugdwerk en hoe je dat vorm kunt geven. Doelgroep: jeugdleiders

Laag 3:

Basiscursus jeugdpastoraat | Toerusting op het gebied van gespreksvaardigheden en basiskennis over verschillende pastorale thema's, zoals echtscheiding en pesten. Doelgroep: leden pastorale teams, jeugdambtsdragers, kerkenraadsleden, jeugdleiders

Pastorale thema-avonden

Op één avond de diepte in met één praktisch pastoraal thema, zoals rouw, pesten en homoseksualiteit. Doelgroep: leden pastorale teams, jeugdambtsdragers, kerkenraadsleden, predikanten, jeugdleiders

Indien er behoefte is om deel te nemen aan zelfgekozen trainingen, kunnen de mogelijkheden besproken worden met de jeugdambtsdrager.

11 - Bijlage Reglement voor gebruik kerkgebouw (anders dan voor de erediensten)

Huwelijksdiensten:

1) Onder verantwoordelijkheid van de eigen kerkenraad;

Verantwoordelijkheid en liturgie

- A. Er is minimaal 1 ouderling en 1 diaken aanwezig.
- B. Voor of na de huwelijksdienst kan worden gekozen uit de Psalmen en liederen uit andere bundels. Tijdens de dienst zingen we uit de Psalmen en kan er een lied worden gekozen uit andere bundels. De liturgie wordt samengesteld door de predikant waarbij de inbreng van het bruidspaar op prijs wordt gesteld.
- C. Het bruidspaar mag een eigen organist(e) voordragen. Het gebruik van muziekinstrumenten, anders dan het orgel, wordt vooraf overlegd met de predikant.
- D. Tijdens de dienst wordt er één collecte gehouden. De opbrengst daarvan is bestemd voor het Kerkbeheer.
- E. Openbare of besloten uitzending en opslag van de dienst op www.kerkdienstgemist.nl iom bruidspaar.

Dienst en gebouw

- F. Met betrekking tot het maken van foto en video opnamen door derden is er het volgende beleid om de eerbied en rust tijdens de dienst te waarborgen:
 - Voorafgaand aan de dienst - tot aan het stille gebed voor de dienst - en na de dienst mogen er binnen en buiten onbepaald foto/video opnamen worden gemaakt.
 - Tijdens de kerkdienst mogen foto/video opnamen worden gemaakt vanuit een vaste standplaats (statief). Met name vanuit de hoge banken voor in de kerk kunnen goede opnamen worden gemaakt.
- G. Vanuit waardering voor het historische karakter van het kerkgebouw en het interieur wordt een alternatieve aankleding hiervan tijdens huwelijksdiensten niet op prijs gesteld.

2) Niet onder verantwoordelijkheid van de eigen kerkenraad;

- A. De dienst is altijd onder verantwoordelijkheid van een predikant of voorganger die lid is van een protestant kerkgenootschap en moet zelf voorzien in een ouderling en/of diaken.
- B. De predikant moet bevoegd zijn binnen genoemd kerkgenootschap de dienst te leiden.
- C. Voor begeleiding van de dienst moet zelf worden voorzien in een organist(e), inclusief de financiële afhandeling.
- D. De plaatselijke koster zal gevraagd worden door de kerkrentmeesters.
- E. Voor de eventuele vaststelling van een datum zal overleg plaats moeten vinden met de plaatselijke predikant en/of ouderling.
- F. Besloten uitzending en opslag van de dienst op www.kerkdienstgemist.nl iom bruidspaar.

Zanguitvoeringen en/of repetities van zanggroepen van buiten de gemeente:

- Verhuur aan bestuurslid van het koor of zanggroep.
- De plaatselijk koster moet in staat en bereid zijn de kerk daarvoor beschikbaar te maken.
- Voor begeleiding van de zang moet men zelf zorg dragen.
- Besloten uitzending en opslag van de dienst op www.kerkdienstgemist.nl iom bestuurslid van het koor.

Uitvaartdiensten:

1. Onder verantwoordelijkheid van eigen kerkenraad;
 - De liturgie wordt in overleg met de predikant vastgesteld.
 - De dienst wordt bijgewoond door tenminste 1 ouderling.
 - Het plaatsen van bloemen, kransen of bloemstukken zal in overleg met de predikant en de dienstdoende ouderling geschieden.
 - Besloten uitzending en opslag van de dienst op www.kerkdienstgemist.nl iom predikant en vertegenwoordiger van de nabestaanden.
2. Niet onder verantwoordelijkheid van de eigen kerkenraad;
 - De dienst wordt geleid door een predikant of voorganger die lid moet zijn van een protestant kerkgenootschap en bevoegd zijn de dienst te leiden.
 - De predikant moet zelf voorzien in een ouderling en diaken en een organist(e).
 - De plaatselijke koster zal gevraagd worden door de kerkrentmeesters.
 - Besloten uitzending en opslag van de dienst op www.kerkdienstgemist.nl iom leidend predikant en vertegenwoordiger van de nabestaanden.

Onkosten:

- Huwelijksdienst onder leiding van eigen predikant/kerkenraad	1 collecte
- Huwelijksdienst niet onder leiding van predikant/kerkenraad	€ 375,00
- Uitvaartdienst onder leiding van eigen predikant/kerkenraad	€ 375,00
- Uitvaartdienst niet onder leiding van predikant/kerkenraad	€ 375,00
- Repetitie koor (van buiten de gemeente)	€ 100,00
- Uitvoering koor (van buiten de gemeente)	€ 250,00
- Vergoeding organist(e)	€ 70,00
- Vergoeding koster	€ 70,00
- Gebruik opname- en uitzendinstallatie	€ 125,00

Reserveringen bij kerkrentmeesters en/of koster.

Facturatie door penningmeester van de kerkrentmeesters.

De kerkrentmeesters van de Hervormde Gemeente te Wijngaarden.

Mei 2020

12 - Bijlage Kind-in-de-gemeente

Versie 2021

1. Visie

Als kerkelijke gemeente zijn we van mening, dat onze jongeren in het algemeen volwaardig deel uit maken van de gemeente en daarom, evenals de volwassenen, aandacht verdienen tijdens kerkelijke activiteiten.

2. Doel

De commissie Kind-in-de-gemeente (KIG) is in het leven geroepen met als doel activiteiten te ontplooiën voor jonge kinderen om hen bij de kerk en de diensten te betrekken. Ook kinderen van niet-kerkelijke gezinnen zijn welkom, zodat ook zij op een eenvoudig en laagdrempelige manier de mogelijkheid krijgen om met het Evangelie in aanraking te komen.

Het doel van KIG kan dus als volgt kort worden geformuleerd:

Het bevorderen van de betrokkenheid van jonge kinderen bij de kerk, de diensten en het Evangelie.

3. Organisatie

- A. KIG valt onder de jeugdraad.
- B. KIG is bestemd voor de kinderen uit groep 1 t/m 8 van de basisschool.
- C. 3 à 4 keer per jaar wordt er een KIG-dienst gehouden, waarvan 1 keer in het najaar.
- D. In de morgendienst wordt gepreekt a.h.v. een Bijbelgedeelte, dat voor jonge kinderen aansprekend is.
- E. Na de ochtenddienst wordt er in de bovenzaal op een creatieve manier verder gewerkt met het thema. Voor de praktische organisatie hiervan en ter ondersteuning van dit kindermoment kunnen eventueel willekeurige gemeenteleden worden benaderd om te helpen.
- F. De KIG-commissie bestaat uit;
 - Een afgevaardigde uit de jeugdraad
 - Algemene commissieleden (2 á 3 personen)
 - De predikant

4. Afspraken

- A. Een nieuw, algemeen commissielid wordt voorgedragen bij de kerkenraad.
- B. Voorafgaande aan een KidG dienst is er een overleg tussen de commissieleden en de predikant en wordt het Bijbelgedeelte en de verwerking vastgesteld.
- C. Van de commissieleden en medewerkers wordt verwacht, dat ze kerkelijk meelevend zijn. Als er een nieuw, algemeen commissielid moet worden gevraagd, wordt hiermee rekening gehouden.
- D. Alle materialen, die nodig zijn voor knutselwerk, en het kopieerwerk worden bekostigd door de jeugdraad.

**PREAMBULE
BIJ HET BELEIDSPLAN
VAN DE
HERVORMDE GEMEENTE
VAN
WIJNGAARDEN
op basis van het Convenant**

“Intussen geloven wij,
hoewel het nuttig en goed is dat die regeerders der Kerk zijn, onder zich zekere ordinantie instellen
en bevestigen tot onderhouding van het lichaam der Kerk,
dat zij nochtans zich wel moeten wachten af te wijken van hetgeen ons Christus, onze enige Meester,
geordineerd heeft.

En daarom verwerpen wij alle menselijke vonden, en alle wetten, die men zou willen invoeren, om
God te dienen, en door deze de consciëntiën te binden en te dwingen,
in wat manier het zou mogen zijn.

Zo nemen wij dan alleen aan hetgeen dienstig is
om eendrachtigheid en enigheid te voeden en te bewaren,
en alles te onderhouden in de gehoorzaamheid Gods;
waartoe geëist wordt de excommunicatie of de ban, die daar geschiedt naar den Woorden Gods, met
hetgeen daaraan hangt.

(De Nederlandse geloofsbelijdenis, artikel 32)

De Heilige Schrift is de enige bron en norm
voor het kerkelijke leven.

De gemeente weet zich gebonden aan de drie oecumenische symbolen van de Kerk en de drie
formulieren van enigheid. Zij zal in leer en leven alles weerstaan wat dit belijden weerspreekt.”

© Classicale vergadering van Alblasserdam

Preambule bij het Convenant op basis van beleidsplan.

*Het Convenant op basis van beleidsplan is vastgesteld door de classicale vergadering van Alblasserdam in de Nederlandse
Hervormde Kerk, 13 maart 2003*

Uitgangspunt

In het voorjaar van 2002 heeft het moderamen van de triosynode aangegeven dat op 12 december 2003 het fusiebesluit in de hervormde synode in stemming wordt gebracht en bij aanvaarding per 1 mei 2004 de kerkorde van de verenigde kerk van kracht zal zijn. Inmiddels wordt er door velen gesproken over de vraag welke positie er ten aanzien van de kerkfusie moet worden ingenomen. De kerkenraden zullen zich in dit jaar moeten uitspreken welke weg voor Gods Aangezicht begaanbaar is. Allereerst wordt gesproken over breuken en scheuren, die dwars door de gemeenten heen dreigen te gaan lopen. Kerkenraden voelen zich verantwoordelijk voor de gehele gemeente(n), die krachtens hun ambtelijke ja-woord aan hun zorg is toevertrouwd. Vanwege deze verantwoordelijkheid en grote zorg willen we al het mogelijke in het werk stellen om in de kerkelijke verwarring van onze tijd de eenheid te bewaren in de gemeenten. We willen met dit voorstel de kerkelijke weg gaan, dat wil zeggen de weg van de ambtelijke vergaderingen van kerkenraden en classes.

Convenant

De classis is geroepen geestelijk leiding te geven aan de gemeenten binnen haar ressort. Boven- genoemde zorg noopt ons tot het coördineren van een convenant waarin gemeenten, die in de klassiek-gereformeerde zin hervormd zijn, zich kunnen verenigen. Aan het convenant ligt in iedere

afzonderlijke gemeente een beleidsplan ten grondslag. In dit beleidsplan spreekt de kerkenraad namens de gemeente uit dat zij zich gebonden weet aan de Heilige Schrift als het geopenbaarde Woord van God, aan de oecumenische symbolen van de Kerk en aan de gereformeerde belijdenisgeschriften van de Kerk, conform artikel X van de hervormde kerkorde. Hiermee geven de gemeenten aan dat de binding aan de Heilige Schrift en de gereformeerde belijdenisgeschriften voor hen de enige deugdelijke basis is voor hun kerk-zijn. Met Gods hulp zullen zij weerspreken en weren alles wat in strijd is met dit belijden. Als gemeenten, ontstaan uit de gereformeerde reformatie aanvaardden zij niet zondermeer de Augsburgse Confessie en de Catechismus van Luther en aanvaardden zij niet de Konkordie van Leuenberg en de Barmer Thesen.

Het bewaren van de eenheid

De gemeenten die het convenant aangaan, zoeken allereerst binnen de gemeente de eenheid te bewaren. Nieuwe scheuring(en) binnen de gemeenten zijn immers voor het Aangezicht Gods niet te verantwoorden (Efeze 4:1-6). Wanneer zij zich als gemeenten zomaar laten meevoeren in de SOW-kerk, zal dit – onzes inziens – onvermijdelijk leiden tot breuken en scheuren in en tussen gemeenten. Daarom zoeken zij als gemeenten ook elkaar vast te houden op basis van Schrift en belijdenis. Het convenant is daarom een verband waardoor gemeenten elkaar in de kerkelijke verwarring vasthouden. Het convenant wil geen kerkpolitieke factor zijn, maar wil een bundeling van gemeenten zijn die door de synode in de onmogelijke positie van “wij kunnen niet weg en wij kunnen niet mee” terecht zijn gekomen. Wanneer de Kerk onverhoopt besluit tot kerkfusie, zullen gemeenten, die het convenant gesloten hebben, zelf geen actie ondernemen om los te raken van het kerkverband. Deze keuze zou immers onherroepelijk leiden tot scheuringen binnen gemeenten. Aan de andere kant laten zij de synode weten dat de SOW-kerk niet kan rekenen op hun instemming met het geheel van de nieuwe kerkorde, zoals die op dit moment voorligt.

Onze Hervormde Gemeente staat op gereformeerde grondslag binnen de Nederlandse Hervormde Kerk. Dat houdt onder meer in dat binnen het gemeentelven een centrale plaats wordt toegekend aan een Schriftuurlijke en appellerende prediking in de beide zondagse erediensten en op de christelijke gedenkdagen. Daarbij geldt de Bijbel als het onfeilbaar Woord van God, gezaghebbend voor leer en leven. In de beide sacramenten, t.w. de viering van het heilig avondmaal en de bediening van de heilige doop belijdt en ervaart de gemeente de gemeenschap met Christus en met elkaar en de verbondstrouw van God. De gemeente belijdt het algemeen ongetwijfeld christelijk geloof, zoals neergelegd in de drie algemene belijdenisgeschriften van de kerk, nl. de Apostolische Geloofsbelijdenis, de geloofsbelijdenis van Nicea en de geloofsbelijdenis van Athanasius. De gemeente wil staan in de traditie van de Reformatie en trouw zijn aan de belijdenis van het voorgeslacht. Zij acht zich dan ook gebonden aan de drie bijzondere belijdenisgeschriften van de kerk, de drie Formulieren van Enigheid, nl. de Heidelbergse Catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis en de Dordtse Leerregels. De grondslag van onze gemeente kan onder geen beding worden gewijzigd door besluiten van meerdere ambtelijke vergaderingen van de kerk of de overheid. De kerkenraad en de gemeente hebben deze grondslag en enkele concretisering daarvan verwoord en geven daarmee aan waarop zij de synode aanspreken en waarop zij door haar aangesproken willen en mogen worden.

1. Als kerkenraad en gemeente belijden wij, met Gods hulp acht te geven op en vast te houden aan de zuivere prediking van het Evangelie, de zuivere bediening van de sacramenten, het bestraffen van de zonden, ons in alle dingen te richten naar het onfeilbaar Woord van God, waarbij wij alles wat hiermee in strijd is, verwerpen. Als kerk, geboren uit de gereformeerde tak van de Reformatie, aanvaardden wij daarom niet zonder meer de Augsburgse Confessie, noch de Catechismus van Luther. Verder verwerpen wij de Konkordie van Leuenberg en de Barmer Thesen.
2. Als kerkenraad en gemeente belijden wij dat de heilige doop een instelling is van Jezus Christus om ons en onze kinderen Zijn verbond te verzegelen. Daarom behoren de kleine kinderen van de gemeente als erfgenamen van het Rijk Gods gedoopt te wezen.
3. Als kerkenraad en gemeente belijden wij dat het heilig avondmaal een instelling is van Jezus Christus, die Hij alleen heeft ingesteld voor Zijn gelovigen die in het midden van de gemeente belijdenis des geloofs hebben afgelegd. Wij vermanen alle ongelovigen en hen die zich met ergerlijke zonden besmet weten, zich van de tafel des Heeren te onthouden, zolang zij zich niet bekeren. Met Gods hulp zullen wij tegenstaan en weren allen die de heilige sacramenten misbruiken of verachten.
4. Als kerkenraad en gemeente belijden wij dat tot ambtsdragers van de gemeente – zowel ouderlingen als diakenen – door wettige verkiezing geroepen en bevestigd dienen te worden mannenbroeders, belijdende leden van de kerk en vervuld met de Heilige Geest.
5. Als kerkenraad en gemeente belijden wij dat het huwelijk tussen man en vrouw een instelling van God is en als zodanig heilig gehouden dient te worden. Alternatieve samenlevingsvormen zijn onbijbels en daarom censurabel. Daarom zal de kerkenraad op Bijbelse wijze tucht oefenen over hen die deze instelling van God ontkrachten.
6. Als kerkenraad en gemeente spreken wij uit dat zodanige mannen als kandidaat tot de heilige dienst toegelaten en bevestigd

dienen te worden, die, staande op de hierboven vermelde en verantwoorde grondslag, de kerk wensen te dienen met het Evangelie van Jezus Christus.

Het is ons verlangen, dat geheel de kerk waarlijk belijdende kerk is, levend overeenkomstig Gods Woord en getuigenis, zodat aan haar geestelijk karakter geen afbreuk wordt gedaan door verwereldlijking. Staande op deze grondslag wensen wij in de kerk die God in ons vaderland geplant heeft, ons Nederlandse volk te dienen met het heilig Evangelie der genade Gods.

Wat betekent dit in de praktijk?

De gemeenten die het covenant sluiten, spreken uit dat ze kerk blijven op de huidige basis van Schrift en belijdenis, waarbij het hun verlangen is dat heel de kerk waarachtig belijdende kerk zal zijn, levend overeenkomstig het Woord van God. Omdat wij met dit voorstel de kerkelijke weg, de weg van de ambtelijke vergaderingen bewandelen, ligt de coördinatie van het covenant o.i. op de weg van de classes.

De rol van de classis

Vanuit haar verantwoordelijkheid leiding te geven aan de gemeenten binnen haar ressort ziet de classis het als haar taak dit covenant te coördineren. Namens het breed moderamen der classis Alblasserdam

W. van. Weelden (Preses) en A.F. Kaars (Scriba)

April 2004

14 - Bijlage Visie op de liturgie

In alle dingen van het gemeente-zijn dient het te gaan om de eer van God want de gemeente is van God. In de samenkomsten van de gemeente wordt dit in het geheel van de dingen die gebeuren bijzonder zichtbaar. Gods eer is allesbepalend voor de erediensten.

In de beleidsmatig beschreven visie op gemeente-zijn wordt belijgend gesproken; te staan op het fundament Jezus Christus. Hij is de Heer van de gemeente. Dit vertaalt zich in een eerbiedige luisterhouding naar Gods Woord en een leershouding om daadwerkelijk gehoorzaam te gaan leven naar Gods wil. De gemeente wil open en uitnodigend zijn naar de wereld om haar heen, weet zich verbonden met het hervormd-gereformeerde gedachtengoed en is breed van samenstelling.

Gegeven liturgische praktijk in en om de samenkomsten van de gemeente

De liturgie rondom de diverse *samenkomsten* van de gemeente heeft niet stilgestaan maar is ontwikkeld in de tijd.

Reguliere erediensten:

Er wordt gebruik gemaakt van de klassieke liturgie. Dit is een bestaande variant in het dienstboek van de kerk. Samen met de vertegenwoordigde ambten kun je in dit geval naar de orde van de kerk spreken over een *dienst*.

De HSV is de gebruikte Bijbelvertaling voor de eredienst. De psalmen nemen in de liturgie blijvend de eerste en belangrijkste plaats in. Deze psalmen worden ritmisch gezongen uit de psalmen en enige gezangen bundel (1773) onder begeleiding van een orgel.

Naast het zingen van deze psalmen zingen we, per september 2018, geestelijke liederen uit de bundel *Weerklank, instemmen met het Woord in Psalm en Lied*, Boekencentrum.

We zingen in elke reguliere eredienst minimaal 4 psalmen, incl. de voorzang die volgens het rooster van de basisschool is, en maximaal 2 geestelijke liederen.

Om aansluiting te maken bij een goede gewoonte in de gemeente zingen we *in* de eredienst op de volgende momenten deze liederen; na Hervormingsdag, 31 oktober, Weerklank 233, 234; "Een vaste burcht". Op 1ste Kerstdag Weerklank 118 "ere zij God" en op 1ste Paasdag Weerklank 183 "U zij de glorie".

De psalm / het lied voor de zegen zingen we, indien mogelijk, staande.

Nu zijn er in en om de erediensten allerlei andere, al dan niet liturgische, praktijken in de gemeente ontstaan.

- Diensten waarin de sacramenten worden bediend
Er wordt gebruik gemaakt van de hertaalde klassieke formulieren uit de gereformeerde traditie uit het dienstboek van de kerk. Verder als reguliere eredienst. Advies; tijdens de tafeldienst geen geestelijk lied maar psalmen.
- Huwelijksdiensten
Er wordt gebruik gemaakt van een formulier uit het dienstboek van de kerk. Ambten zijn vertegenwoordigd. Verder advies als reguliere eredienst. Naast het orgel kunnen andere instrumenten worden gebruikt. Er is ruimte voor solozang en / of "toezingen van bruidspaar".
- Samenkomst, te noemen een "dienst van Woord en gebed", voorafgaande aan een begrafenis
Niet alle ambten zijn vertegenwoordigd. Verder advies als reguliere eredienst. Luisteren naar een lied of een muziekstuk kan worden toegepast. Er is inbreng van familie / nabestaanden.
- Kind in de Gemeente diensten (4x per jaar)
Als een reguliere eredienst echter er worden enkele kinderliederen uit Weerklank gezongen en naast het orgel ander muziekinstrumenten gebruikt. Kinderen van de basisschoolleeftijd worden ingeschakeld bij collecteren en schriftlezing. De wetslezing en / of geloofsbelijdenis is in eenvoudige taal.
- Bid- en Dankdag morgendiensten met de basisschool kinderen
Als een reguliere eredienst, echter er worden enkele kinderliederen gezongen. Wetslezing en / of geloofsbelijdenis is in eenvoudige taal. Materiaal van de HGJB geeft richting in thematiek. Richtlijn; gebruik uit HGJB materiaal bij voorkeur de liederen uit Weerklank.

- Dienst met aandacht voor VBC
Als een reguliere eredienst echter er worden enkele kinderliederen gezongen. Wetslezing en / of geloofsbelijdenis is in eenvoudige taal. Er wordt wat verteld over de activiteiten van VBC, kinderen mogen naar voren komen om samen te zingen en / of Bijbeltekst op te zeggen. Materiaal van de HGJB geeft richting in thematiek. Richtlijn; gebruik uit HGJB materiaal bij voorkeur de liederen uit Weerklank.
- Diensten met voorafgaande “gedachtenis-psalm” zingen
Als er iemand uit de gemeente of van het dorp is overleden zingen we i.p.v. de school-psalm een Psalm ter gedachtenis.
- Diensten met liederen zingen *na* de dienst
Na de erediensten worden naast de psalmen diverse liederen gezongen, bij voorkeur uit Weerklank. In de regel doen we dat elke 3de zondag van de maand. We willen gaan zoeken naar vormen die gemeente-breed, jong en oud, betrokken doet zijn. Meer instrumenten van gemeenteleden erbij betrekken. Lieder opgeven door de mensen die komen, enz.
Na de reguliere dienst op of rond Koningsdag of bij bijzondere gebeurtenissen i.v.m. de koninklijke familie worden direct na de zegen vers1 en 6 van ons volkslied “het Wilhelmus” gezongen (dit is geen kerkelijk lied).
- Jeugd in de gemeente diensten
Op vier zondagenavonden in het jaar wordt een “Jeugd in de Gemeente” dienst georganiseerd. Het doel is een gemeente brede dienst, waarin de bestaande liturgie, zij het ingevuld op een eigentijdse manier, leidt tot eer van onze God en tot opbouw van de gemeente. Met deze diensten willen we in het bijzonder de jongeren bereiken door aansprekende thema's en muzikale vormgeving. Na de dienst is er gelegenheid om iets te drinken en ruimte voor nabespreking.
Het streven is om zoveel mogelijk “herkennings- en verbindingsmomenten” te creëren met de gewone erediensten. Bijvoorbeeld door het zingen van votum en groet of een zegenlied. De ambten zijn vertegenwoordigd en er is een spreker (bij voorkeur preekbevoegd). Er worden vrije liederen gekozen waarbij er het advies is om ook liederen met Psalm-teksten en of liederen uit de bundel Weerklank te kiezen.
Diverse instrumenten worden gebruikt. Er is solo- en samenzang.
- 2de feestdag samenkomsten (Kerst, Pasen, Pinksteren)
Er wordt geen gebruik gemaakt van een bestaande liturgie uit het dienstboek van de kerk. Wel is er het advies om zoveel mogelijk “herkennings- en verbindingsmomenten” te creëren met de gewone erediensten. De ambten zijn niet vertegenwoordigd, er is een Bijbellezing met een kort appelwoord, spreker (niet preekbevoegd). Er worden vrije liederen gekozen waarbij er het advies is om ook liederen met Psalm-teksten en of liederen uit de bundel Weerklank te kiezen. Er is solo- en samenzang. Verder treedt er een (gelegenheids) oor op die geestelijke liederen ten gehore brengt.

Juni 2018

15 - Bijlage Ziekenzalving & orde van de gebedsdienst

Wat is ziekenzalving?

Ziekenzalving is een gebruik dat dateert uit de tijd van de Bijbel.

Het zalven bestaat concreet hieruit dat een ouderling of predikant olie strijkt op het voorhoofd en in de handpalmen van een zieke. Soms kan de olie ook gestreken worden op de plaats waar de ziekte zich specifiek openbaart. Deze handeling is ingebed in een korte gebedsdienst waarin uit de Bijbel gelezen wordt, gebeden wordt, schuldbelijdenis plaatsvindt en de belofte van vergeving klinken mag. Het gebed krijgt alle nadruk.

De zalving is een ritueel, dat wil zeggen een symbolische handeling met een betekenis. De betekenis van het symbool ziekenzalving is door de tijd heen verschillend ingevuld en dat gebeurt eigenlijk nog. Dr. M.J. Paul heeft zich er grondig in verdiept en er een boek aan gewijd⁴⁰. Hij beschrijft o.a. dat zalving vanuit de Bijbel het symbool is van toewijding aan God en nauw verbonden is met de gave van de Heilige Geest. Daarom werden priesters en koningen gezalfd in het oude Israël. Door te luisteren naar de woorden van de Schrift, door gebed, handoplegging en zalving worden we door de Geest bepaald bij Christus, die ons als Heiland tegemoet komt. Zo brengen de ambtsdragers in het geloof de zieke bij God en vertrouwen zij dat Hij door zijn Geest helend zal werken.

Terugblik geschiedenis

Ziekenzalving is een bijbels gebruik. In de Vroege Kerk werd het veelvuldig toegepast. Later is het onder de regie van Rome langzaam veranderd in een sacrament voor stervenden: het laatste oliesel. De betekenis werd toen meer dat men de stervende gereed maakte voor het verlaten van dit aardse leven. Dit is de reden waarom de reformatoren het gebruik van ziekenzalving hebben afgewezen. Waarschijnlijk werd daarom ook in de reformatorische kerken de ziekenzalving tot voor kort weinig tot nooit toegepast. Men stond ook vaak sceptisch tegenover gebedsgenezing in charismatische kringen die vaak verbonden is met ziekenzalving. Mede dankzij dr. Paul wordt ziekenzalving in reformatorische kringen meer en meer aanvaard, doordat we opnieuw de Bijbelse wortels zijn gaan ontdekken.

Bijbelse grond voor gebed en zalving voor zieken

Er zijn twee Bijbelteksten die rechtstreeks verwijzen naar ziekenzalving.

- Marcus 6: 12-13: 'En toen zij (de discipelen) weggegaan waren, predikten zij dat men zich moest bekeren. En zij dreven veel demonen uit en zalfden veel zieken met olie en maakten hen gezond.'
- Jakobus 5:13-18: dit is het cruciale Bijbelgedeelte wanneer het gaat om ziekenzalving. Een korte toelichting:
 - Vers 13 leert ons dat we in tijden van lijden niet bij de pakken neer moeten zitten. Betrek God erin. Deel het met Hem. Dit geldt ook bij momenten van blijdschap. Zo moeten we ook het volgende vers verstaan. We mogen ziekte niet buiten de dienst van God houden en ons alleen aan dokters toevertrouwen. Geef ook de ouderlingen en de gemeente hierin een rol.
 - Vers 14 is een oproep aan de zieken, om daadwerkelijk te verzoeken om gebed en zalving. Tegelijk is het een aanwijzing van Jakobus, dat de zalving *in de naam van de Heere* zal gebeuren. Het is de Heere die genezing en vergeving geeft, niet de ouderling of predikant.
 - Vers 15: Het gebed zal leiden tot gezondheid, dus niet het teken van de zalving. De onvoorwaardelijke verwachting van genezing is het moeilijke punt in dit bijbel gedeelte. Dit strookt lang niet altijd met onze menselijke verwachting, gebaseerd op onze ervaring. We moeten deze tekst niet interpreteren als zou ziekenzalving en gebed altijd tot genezing lijden. Dat kan Jakobus ook niet bedoeld hebben, want dan zou er in de christelijke gemeente die dit gelovig toepast nooit iemand overlijden. Wat dan wel? Dr. Paul legt uit dat de woorden 'gezond maken' en 'oprichten' ook breder uitgelegd kunnen worden. Ziekenzalving werkt helend en dit hoeft niet altijd of alleen maar lichamelijk te zijn.
 - Vers 16: Ook eventuele zonden moeten ter sprake komen. Hier wordt de relatie tussen zonde en het ziek zijn verder uitgelegd. Hoewel genezing hier ook uitgelegd kan worden als innerlijke heling.

⁴⁰ Dr. M.J. Paul: 'Vergeving en genezing. Ziekenzalving in de christelijke gemeente', Boekencentrum, Zoetermeer, 2008.

Behalve Bijbelteksten die rechtstreeks verwijzen naar ziekenzalving, komen we in de Bijbel ook lijnen tegen die de ziekenzalving ondersteunen.

Ziekte is niet los te zien van ons handelen, onze relatie met God, onze zonden. Denk aan de geschiedenis uit Johannes 5:1-18, waarin Jezus tot de man die 38 jaar ziek was zegt: 'Zie, u bent gezond geworden, zondig niet meer opdat u niet iets ergers overkomt'. Op andere plaatsen in de evangeliën wordt de relatie tussen ziekte (bijvoorbeeld blind zijn) en een concrete zonde juist ontkend. Maar dat er een relatie is tussen lichamelijk en geestelijk welzijn komen we op veel plaatsen in de Bijbel tegen.

Bezinning kerkenraad

De kerkenraad heeft zich verdiept in het onderwerp 'ziekenzalving'. De kerkenraad is van mening dat we gebed en zalving van zieken door ouderlingen op Bijbelse gronden ook vandaag mogen en kunnen gebruiken. Voor de concrete uitwerking van ziekenzalving maken we dankbaar gebruik van een orde van dienst.

Verzoek

Hoe gaan we om met een verzoek tot ziekenzalving? Globaal volgen we deze lijn. Gemeentelid X heeft aan de kerkenraad het verzoek gedaan ziekenzalving te mogen ontvangen. De kerkenraad stemt van harte in met dit verzoek. De ouderlingen bespreken vervolgens het verzoek tot ziekenzalving van gemeentelid X in een of meerdere persoonlijke gesprekken. Het is namelijk belangrijk te weten wat iemand van een ziekenzalving verwacht. Bij een verkeerd verwachtingspatroon kan inwilliging van het verzoek namelijk een averechtse uitwerking hebben. En dat kan Gods bedoeling niet zijn. Het mag *geen laatste stroalm* worden als men het medische traject zonder vruchtbaar resultaat heeft afgelopen. Het mag ook *niet worden gezien als een magisch ritueel* waardoor God gedwongen wordt om genezing te schenken. Verder moet de betekenis van de ziekenzalving duidelijk zijn. De zalving is niets meer en niets minder dan de onderstropping van het gebed! Het is een beeldende handeling om tastbaar en zichtbaar te maken dat God desgevraagd met de kracht van Zijn Heilige Geest de zieke wil aanraken. Daarbij mag in geloof en met vertrouwen gebeden worden, maar we zullen het aan de Heere moeten overlaten hoe Hij Zijn zegen wil schenken. Na het gesprek met de zieke kan de ziekenzalving volgen op een daarvoor in overleg vastgestelde datum.

Uitwerking

De bediening van zalving aan zieken ziet er als volgt uit.

- Voorafgaand aan de zalving vindt een pastoraal gesprek(ken) plaats met gemeentelid X. In deze gesprekken kunnen persoonlijk zaken worden gedeeld en eventuele zonden worden beleden. Als er sprake is van zonden in de relationele sfeer, zullen deze zo mogelijk moeten worden rechtgezet.
- De ziekenzalving vindt plaats ten huize van gemeentelid X op een nader bepaalde dag en tijdstip.
- De zalving geschiedt door een (wijk)ouderling of de predikant, in aanwezigheid van in ieder geval nog twee ambtsdragers en eventueel directe naasten. De bijeenkomst draagt een ambtelijk karakter en valt onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad.
- De zalving vindt plaats volgens aangereikte orde van dienst. Deze liturgie is beschikbaar voor de gemeente.
- In de kerkdiensten voorafgaand aan en na het moment van de zalving wordt voor de zieke (en directe naasten) voorbede gedaan.
- Aan de gemeente wordt gevraagd gelijktijdig met de ziekenzalving (op dezelfde dag en tijdstip) voorbede te doen. De kerkenraad reikt de volgende mogelijkheden aan om mee te bidden tijdens het moment van de ziekenzalving:
 - persoonlijk of in gezinsverband
 - in de gebedsbijeenkomst, die in de kerk gehouden wordt.
- Na het moment van de zalving zal er pastoraal omzien zijn naar het gemeentelid en directe naasten.

Het is het gebed van de kerkenraad, dat het teken van de zalving en de gebeden, door de Heere gezegd zullen worden. Dat zo het heil in Jezus Christus ervaren mag worden in heling naar ziel en lichaam als voortekenen van het komende Koninkrijk.

Orde van de gebedsdienst bij de ziekenzalving van ..

(doopnaam gemeentelid, geboren 'datum', gedoopt 'datum, plaats')

Eventueel welkom & uitleg over de samenkomst

Stil gebed

Bemoediging – “onze hulp en zegengroet”

Zingen (met ook hierna steeds weer de optie - zingen of luisteren naar een lied)

Lezing uit de Bijbel

* Jesaja 53: 4 en 5

* Jacobus 5: 10 t/m 16

Zingen

Korte uitleg vanuit het Woord

Zingen

Moment om elkaar de zonden te belijden en gebed om vergeving met afsluitend; 1 Johannes 2: 1b-2

Zingen

Gebed onder handoplegging voor de zieke door (de ouderling / predikant), ook anderen kunnen voorbeden doen, met afsluitend; ... *de God aller genade hele u in Zijn liefde, vertrooste u door Zijn Geest, vervulle u met Zijn vrede, door Jezus Christus, onze Heere, Amen*

be-amen door de zieke!

en / of (eventueel gezamenlijk) “Onze Vader”.

Zalving met olie in de Naam van de Heere

{ herinnering aan de doop – dooptekst }

... (doopnaam van het gemeentelid), *Ik zalf u in de Naam van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest, opdat u de zalving van de Heilige Geest zult ontvangen, tot heling van al uw zwakheden, naar ziel, geest en lichaam, Amen*

Zingen

Dankgebed

Zingen

Zegenbede { samen handen geven }

“De vrede van God, die alle begrip te boven gaat, moge onze harten en gedachten bewaken in Christus Jezus onze Heere, Amen”

Zingen

Opmerking;

- bewaak de tijdsduur vanuit pastoraal oogpunt!
- we gebruiken ‘gewone’ olijfolie

november 2018

16 – Bijlage Jeugdwerk

Visie op het jeugdwerk

- De jeugd is de toekomst (van de kerk). De moeite waard om daar 'werk' van te maken. De tienerbegeleiders vinden hun doelgroep erg belangrijk. Een cruciale leeftijdscategorie waarin veel jongeren de kerk (lees geloof) vaarwel zeggen en hun heil elders zoeken. Vaak niet in een christelijke omgeving.
- Tieners zijn onderdeel van de gemeente van Christus en bouwstenen van de kerk van de toekomst. De gemeente heeft de taak en roeping om deze jonge bouwstenen te koesteren en te bewaren bij de Bijbel. Het jeugdwerk biedt in haar activiteiten een 'veilige' plek waar de jeugd op 'kerkelijk' terrein zichzelf kan zijn.
- Het Instuifwerk is een goede manier om met de jeugd in contact te komen en op een ontspannen manier met ze om te gaan, ook buiten het jeugdwerk om. Op een ongedwongen manier kan men gesprekken met ze aangaan over de kerk en het geloof en ze bij de gemeente betrekken.

Taken jeugdraad

- Het leiden van de clubs.
- Het vertellen uit Gods Woord op niveau van de doelgroep.
- Het toerusten van de tieners tot een persoonlijke relatie met Christus en voor hun taak als christen in de gemeente en de wereld.
- Het stimuleren van de onderlinge ontmoeting, waardoor de band met de gemeente verder wordt versterkt. Het blijkt, dat de onderlinge vriendschappen een belangrijke stimulans zijn om de kerk te blijven bezoeken.
- De Instuif is voor jongeren van de gemeente in de leeftijd van 12 t/m 14 jaar en wordt eens in de maand op zaterdagavond georganiseerd. Onderlinge ontmoeting op deze ontspannende avonden staat centraal.

Kansen en mogelijkheden

- Het geloof net zo aantrekkelijk maken als de dingen die in de wereld aan tieners trekken. Laten zien dat geloven ook van deze tijd is en dat het veel meer heeft te bieden.
- De band met de kerk levendig houden. In de woelige jaren van de pubertijd moet de kerk een warm huis voor de tieners zijn.
- Het leerelement van het geloof op verschillende manieren van voren brengen en met een toespitsing op de leefwereld van de tieners. Dus niet alleen op de club, maar ook in de kerkdienst.
- Relaties met tieners. Het is cruciaal om als voorbeeld te fungeren en vanuit de relatie die je hebt als tienerwerker ook iets te kunnen zeggen over het geloof en met hen hierover te spreken.
- Alle kinderen een uitnodiging overhandigen.

Bedreigingen en aandachtspunten

- Betrokkenheid bij jeugd-/tienerwerk vanuit ouders/gemeente is voor het gevoel van de jeugdleiders veelal minimaal aanwezig. Het lijkt soms wel of ieder op zijn/haar eigen eilandje bezig is in het kerkenwerk. Op bijv. een gemeenteavond kunnen alle vrijwilligers zich aan elkaar en de gemeente presenteren en kunnen die eilandjes minder worden.
- Ondersteuning jeugdwerkers: Jeugdwerk moet goed in elkaar zitten. Ondersteuning voor tienerbegeleiders door een professional (bijv. jeugdwerker) en/of d.m.v. een cursus, literatuur/tijdschrift, enz.
- Ervaringen met moeilijk op te vullen vacatures: de juiste personen uit de gemeente vinden voor de juiste plaats binnen het kerkenwerk. Tienerwerk heeft veelal een negatieve lading.
- Kleine gemeente met veel clubs/verenigingen kan een belasting zijn.
- Tieners die van club/vereniging afhaken rond hun 16-jarige leeftijd.
- Voortdurend gebed voor het jeugdwerk.

17 – Bijlage Jeugd in de gemeente (JIG)

DEZE BIJLAGE IS NOG IN ONTWIKKELING.

Op vier zondagenavonden in het jaar wordt een “Jeugd in de Gemeente” dienst georganiseerd. Het doel is een gemeente brede dienst, waarin de bestaande liturgie, zij het ingevuld op een eigentijdse manier, leidt tot eer van onze God en tot opbouw van de gemeente. Met deze diensten willen we in het bijzonder de jongeren bereiken door aansprekende thema's en muzikale vormgeving. Na de dienst is er gelegenheid om iets te drinken en ruimte voor nabespreking. Contactpersonen: Theo Aantjes en Jan Willem Stolk.

1. Visie

Als kerkelijke gemeente zijn we van mening, dat onze jongeren in het algemeen volwaardig deel uit maken van de gemeente en daarom, evenals de volwassenen, aandacht verdienen tijdens kerkelijke activiteiten.

2. Doel

De commissie Jeugd-in-de-gemeente (JIG) i

3. Organisatie

4. Afspraken